

SEANCES DU MARDI 4 DECEMBRE 1984
VERGADERINGEN VAN DINSDAG 4 DECEMBER 1984ASSEMBLEE
PLENAIRE VERGADERINGSEANCE DU MATIN
OCHTENDVERGADERING

SOMMAIRE:

CONGES:

Page 430.

PROJETS ET PROPOSITION DE LOI (Discussion):

Projet de loi portant confirmation des arrêtés royaux pris en exécution de l'article 1er, 3° à 10°, de la loi du 6 juillet 1983 attribuant certains pouvoirs spéciaux au Roi.

Projet de loi portant confirmation des arrêtés royaux pris en exécution de l'article 1er, 1° et 2°, de la loi du 6 juillet 1983 attribuant certains pouvoirs spéciaux au Roi.

Proposition de loi abrogeant l'arrêté royal n° 279 du 30 mars 1984.

Interpellations jointes:

- a) De M. Seeuws aux ministres de l'Education nationale sur «les conséquences désastreuses, pour le personnel et pour l'enseignement de l'Etat, de la circulaire du 24 novembre 1984 concernant le licenciement de tous les membres du personnel de maîtrise, gens de métier et de service temporaires, en exécution de l'arrêté royal n° 296 du 31 mars 1984»;
- b) De M. J. Peetermans aux ministres de l'Education nationale sur «l'envoi d'un préavis à 4 600 membres du personnel de maîtrise, gens de métier et de service des établissements d'enseignement de l'Etat».

Discussion générale (suite) (commission de l'Enseignement et de la Science). — *Orateurs*: MM. Coen, rapporteur, MM. Seeuws, Mme N. Maes, MM. Van Der Niepen, Humblet, Mme De Pauw-Deveen, MM. Seeuws (*interpellation*), J. Peetermans (*interpellation*), De Bondt, M. le Président, p. 430.

INHOUDSOPGAVE:

VERLOF:

Bladzijde 430.

ONTWERPEN EN VOORSTEL VAN WET (Bespreking):

Ontwerp van wet tot bekrachtiging van de koninklijke besluiten vastgesteld ter uitvoering van artikel 1, 3° tot 10°, van de wet van 6 juli 1983 tot toekenning van bepaalde bijzondere machten aan de Koning.

Ontwerp van wet tot bekrachtiging van de koninklijke besluiten vastgesteld ter uitvoering van artikel 1, 1° en 2°, van de wet van 6 juli 1983 tot toekenning van bepaalde bijzondere machten aan de Koning.

Voorstel van wet tot opheffing van het koninklijk besluit nr. 279 van 30 maart 1984.

Toegevoegde interpellaties:

- a) Van de heer Seeuws tot de ministers van Onderwijs over «de rampzalige gevolgen voor het personeel en voor het rijksonderwijs die voortvloeien uit het omzendschrijven van 24 november 1984 betreffende het ontslag van alle tijdelijke leden van het meesters-, vak- en dienstpersoneel, ter uitvoering van het koninklijk besluit nr. 296 van 31 maart 1984»;
- b) Van de heer J. Peetermans tot de ministers van Onderwijs over «de opzegging van 4 600 leden van het meesters-, vak- en dienstpersoneel van het rijksonderwijs».

Algemene bespreking (voortzetting) (commissie voor het Onderwijs en de Wetenschap). — *Sprekers*: de heren Coen, rapporteur, Seeuws, mevrouw N. Maes, de heren Van Der Niepen, Humblet, mevrouw De Pauw-Deveen, de heren Seeuws (*interpellatie*), J. Peetermans (*interpellatie*), De Bondt, de Voorzitter, blz. 430.

PRESIDENCE DE M. LEEMANS, PRESIDENT
VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER LEEMANS, VOORZITTER

M. Coen, secrétaire, prend place au bureau.
De heer Coen, secretaris, neemt plaats aan het bureau.

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.
De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 10 h 10 m.
De vergadering wordt geopend te 10 u. 10 m.

CONGES — VERLOF

MM. Matthys, pour raison de santé; Degroeve, en mission à l'étranger, demandent un congé.

Vragen verlof: de heren Matthys, om gezondheidsredenen; Degroeve, met opdracht in het buitenland.

— Ces congés sont accordés.

Dit verlof wordt toegestaan.

MM. Thys, Hoyaux, Spitaels, Trussart et Van Roye, pour d'autres devoirs; Noerens et Mme Staels-Dompas, en mission à l'étranger; M. Delmotte, pour raison de santé, demandent d'excuser leur absence à la réunion de ce matin.

Afwezig met bericht van verhindering: de heren Thys, Hoyaux, Spitaels, Trussart en Van Roye, wegens andere plichten; Noerens en mevrouw Staels-Dompas, met opdracht in het buitenland; de heer Delmotte, om gezondheidsredenen.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving.

PROJET DE LOI PORTANT CONFIRMATION DES ARRETES ROYAUX PRIS EN EXECUTION DE L'ARTICLE 1er, 3° A 10°, DE LA LOI DU 6 JUILLET 1983 ATTRIBUANT CERTAINS POUVOIRS SPECIAUX AU ROI

PROJET DE LOI PORTANT CONFIRMATION DES ARRETES ROYAUX PRIS EN EXECUTION DE L'ARTICLE 1er, 1° et 2°, DE LA LOI DU 6 JUILLET 1983 ATTRIBUANT CERTAINS POUVOIRS SPECIAUX AU ROI

PROPOSITION DE LOI ABROGEANT L'ARRETE ROYAL N° 279 DU 30 MARS 1984

Reprise de la discussion générale

INTERPELLATIONS JOINTES AUX MINISTRES DE L'EDUCATION NATIONALE;

A) DE M. SEEUWS SUR «LES CONSEQUENCES DESASTREUSES, POUR LE PERSONNEL ET POUR L'ENSEIGNEMENT DE L'ETAT, DE LA CIRCULAIRE DU 24 NOVEMBRE 1984 CONCERNANT LE LICENCIEMENT DE TOUS LES MEMBRES DU PERSONNEL DE MAITRISE, GENS DE METIER ET DE SERVICE TEMPORAIRES, EN EXECUTION DE L'ARRETE ROYAL N° 296 DU 31 MARS 1984»;

B) DE M. J. PETERMANS SUR «L'ENVOI D'UN PREAVIS A 4 600 MEMBRES DU PERSONNEL DE MAITRISE, GENS DE METIER ET DE SERVICE DES ETABLISSEMENTS D'ENSEIGNEMENT DE L'ETAT»

ONTWERP VAN WET TOT BEKRACHTIGING VAN DE KONINKLIJKE BESLUITEN VASTGESTELD TER UITVOERING VAN ARTIKEL 1, 3° TOT 10°, VAN DE WET VAN 6 JULI 1983 TOT TOEKENNING VAN BEPAALDE BIJZONDERE MACHTEN AAN DE KONING

ONTWERP VAN WET TOT BEKRACHTIGING VAN DE KONINKLIJKE BESLUITEN VASTGESTELD TER UITVOERING VAN ARTIKEL 1, 1° EN 2°, VAN DE WET VAN 6 JULI 1983 TOT TOEKENNING VAN BEPAALDE BIJZONDERE MACHTEN AAN DE KONING

VOORSTEL VAN WET TOT OPHEFFING VAN HET KONINKLIJK BESLUIT NR. 279 VAN 30 MAART 1984

Hervatting van de algemene beraadslaging

TOEGEVOEGDE INTERPELLATIES TOT DE MINISTERS VAN ONDERWIJS:

A) VAN DE HEER SEEUWS OVER «DE RAMPZALIGE GEVOLGEN VOOR HET PERSONEEL EN VOOR HET RIJKSONDERWIJS DIE VOORTVLOEIEN UIT HET OMZENDSCHRIJVEN VAN 24 NOVEMBER 1984 BETREFFENDE HET ONTSLAG VAN ALLE TIJDELIJKE LEDEN VAN HET MEESTERS-, VAK- EN DIENST-PERSONEEL, TER UITVOERING VAN HET KONINKLIJK BESLUIT NR. 296 VAN 31 MAART 1984»;

B) VAN DE HEER J. PEETERMANS OVER «DE OPZEGGING VAN 4 600 LEDEN VAN HET MEESTERS-, VAK- EN DIENST-PERSONEEL VAN HET RIJKSONDERWIJS»

M. le Président. — Nous reprenons la discussion générale des projets de loi relatifs à l'attribution de certains pouvoirs spéciaux au Roi, et de la proposition de loi abrogeant l'arrêté royal n° 279 du 30 mars 1984, par l'examen du rapport fait au nom de la commission de l'Education nationale auquel sont jointes les interpellations de M. Jules Peetermans et de M. Seeuws aux ministres de l'Education nationale.

Wij gaan over tot de algemene bespreking van de ontwerpen van wet betreffende de toekenning van bepaalde bijzondere machten aan de Koning en van het voorstel van wet tot opheffing van het koninklijk besluit nr. 279 van 30 maart 1984, met het onderzoek van het verslag namens de commissie voor Onderwijs, waaraan zijn toegevoegd de interpellaties van de heer Jules Peetermans en van de heer Seeuws tot de ministers van Onderwijs.

La parole est au rapporteur.

M. Coen, rapporteur. — Monsieur le Président, chers collègues, j'ai l'honneur de soumettre à votre assemblée, au nom de Mme Tyberghien et au mien, le rapport relatif aux deux projets de loi portant confirmation des arrêtés royaux pris en exécution de l'article 1er, 1° et 2°, et 3° à 10°, de la loi du 6 juillet 1983 attribuant certains pouvoirs spéciaux au Roi.

Les objectifs poursuivis par ces arrêtés royaux sont de :

1° Réaliser des économies par l'application de mesures limitant ou réduisant les dépenses dans l'enseignement, telles que : limitation des options dans l'enseignement secondaire rénové; limitation du nombre des sections dans l'enseignement supérieur de type court; limitation de la rémunération du personnel temporaire; limitation du nombre des périodes de cours supplémentaires dans les écoles normales techniques moyennes;

2° Prendre annuellement des mesures d'encadrement concernant les crédits et les subventions de fonctionnement imposées par le Pacte scolaire;

3° Etablir un certain nombre de principes budgétaires sains et efficaces tels que : application des systèmes de normes dans le cadre de la politique budgétaire en attribuant des pourcentages d'unité d'encadrement et de capital-périodes calculés sur les normes; application des normes au nombre des élèves de l'année scolaire précédente de manière à permettre une programmation budgétaire et pédagogique; limitation de l'adaptation par application des normes grâce au seuil positif de 10 p.c. et au seuil négatif de 5 p.c.;

4° Redistribuer le travail dans le souci de l'emploi par l'application de mesures qui ont permis d'accroître le nombre des personnes occupées dans l'enseignement, secteur néerlandophone. Ce résultat a été obtenu par la limitation des cumuls et des heures supplémentaires d'une part, et par l'encouragement du travail à temps partiel sur la base du volontariat, d'autre part;

5° Prévoir des facilités en matière de dépenses dans le cadre de l'autonomie et de la responsabilité accrue des écoles et le financement des investissements universitaires permettant ainsi d'investir également dans l'appareillage scientifique lourd;

6° Promouvoir la responsabilité et la viabilité des institutions nationales de musique par voie d'assainissement;

7° Dans les dix établissements scientifiques nationaux, procéder à un regroupement avec absorption éventuelle des organismes satellites afin de mieux employer les crédits et utiliser plus sagement le personnel en fonction de la viabilité de ces établissements.

Telles sont, monsieur le Président, mes chers collègues, les sept lignes de force qui dominent l'ensemble des mesures édictées dans les seize arrêtés royaux numérotés.

Le rapport soumis à votre discussion a été approuvé à l'unanimité des douze membres présents. (*Applaudissements sur les bancs de la majorité.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Seeuws.

De heer Seeuws. — Mijnheer de Voorzitter, ik had mij voorgenomen in dit algemeen debat een kort betoog te houden van algemene aard, terwijl mijn interpellatie uiteraard over een meer specifiek punt van de onderwijsproblematiek zal gaan.

Eigenlijk is deze uiteenzetting bedoeld voor minister Coens die hier niet aanwezig is. Aangezien minister Bertouille hier wel is en de regering vertegenwoordigt zoals dat in de commissie zo vaak werd gezegd, zal hij mij moeten aanhoren. Het spijt me ook dat hier niet meer leden van de commissie voor het Onderwijs en de Wetenschap aanwezig zijn.

De besprekingen in de commissie zijn nogal stroef verlopen. Wellicht is het nuttig dat toch iemand dit in openbare vergadering zegt aangezien dit niet duidelijk blijkt uit het verslag, wat niets afdoet aan de degelijkheid van het werk van de beide rapporteurs die, zoals dat heet, in moeilijke omstandigheden verslag hebben moeten uitbrengen.

Eerst wou men de besprekingen aanvatten zonder dat de commissarissen over de officiële, overigens gewijzigde, tekst van de ontwerpen, zoals ze in de Senaat werden ingediend, beschikten.

Wij zullen straks terugkomen op de toelichting die minister Coens gaf over de grote krachtlijnen die de onderwijspolitiek bepalen en die vervat zijn in de bekrachtiging van de genummerde desbetreffende koninklijke besluiten.

Tijdens de algemene bespreking volgens op de uiteenzetting van minister Coens bleven op de twee rapporteurs, één van beide ministers en een paar leden na, alle andere leden van de meerderheid opvallend weg in de commissie. Dit was erg frustrerend voor de oppositie.

Mevrouw Panneels-Van Baelen. — Dat klopt niet helemaal. Verschillende commissies vergaderden terzelfder tijd.

De heer Seeuws. — Dat is mijn probleem niet, mevrouw. Mag ik terloops doen opmerken dat de commissie waarvan de heer De Bondt voorzitter was, voltallig aanwezig was? Dat moest voor deze belangrijke materie ook het geval zijn.

De heer De Bondt. — Akkoord.

De heer Seeuws. — Ik ben van oordeel dat de commissieleden van de meerderheid een bewuste keuze gedaan hebben en uit deze commissie opvallend zijn weggebleven.

Zoals ik zei werd het dus voor de oppositie een frustrerende aangelegenheid. De oppositie had zich voorbereid op een belangrijke bespreking, had amendementen die haar overtuiging weergaven ingediend en waarvan zij nog altijd hoopte dat met deze iets zou kunnen gebeuren. Aangezien de commissiewerkzaamheden voor ons zo negatief zijn verlopen, zien wij ons verplicht onze amendementen opnieuw in openbare vergadering in te dienen. Wij zullen ook niet nalaten deze straks te verdedigen.

Terugkomend op de politieke krachtlijnen die minister Coens schetste, past het wellicht voorafgaand aan dit debat, in het bijzonder enkele bedenkingen te maken.

Het gebruik maken van volmachtbesluiten om zelfs wettelijk vastgelegde normen te wijzigen en zodoende vlug bepaalde besparingen te realiseren, zoals de minister zelf zegde, is in de handen van deze regering geen neutraal beleidsinstrument gebleken en wijst in de resultaten naar politieke bedoelingen die eerder te maken hebben met de drang om een overwegende invloed in het onderwijs te blijven uitoefenen, ook in de toekomst. Ik zeg dit zo rustig omdat ik vind dat hierover moet kunnen worden gesproken.

Latere ministers van Onderwijs die wel bereid zouden zijn om een onzes inziens aantal negatieve maatregelen ongedaan te maken en die bijvoorbeeld de volheid van de vrije keuze zouden willen herstellen zijn gekneld in een juridisch keurslijf en zullen telkens over een voldoende meerderheid moeten kunnen beschikken om bij wet sommige volmachtbesluiten te wijzigen.

Moet er nog aan worden herinnerd dat minister Coens begin 1983, na de eerste trein van volmachten, verklaarde geen volmachten meer nodig te zullen hebben omdat hij zijn onderwijsbegroting beheerste. De werkelijkheid is dat dit jaar de traditionele overlegstructuren opnieuw vrijwel werden uitgeschakeld of tenminste werden ontweken.

In het Parlement verving de stembus het debat. Geef toe dat het beste bewijs daarvan wordt geleverd door deze openbare bespreking en door de bespreking in de commissie. Er is trouwens geen debat. Het is een éénrichtingsgesprek, een dovemansgesprek en er komt geen respons, behalve van de ministers, soms.

De Schoolpactcommissie werd geraadpleegd. Men zal zelfs zeggen: meer dan vroeger. Ik kan dat niet ontkennen. Dit valt te verklaren door de veelheid van materies die de jongste jaren zijn aangebracht, wat een zeldzaamheid is. Toch werd ze voor een aantal belangrijke punten ontweken en zo mogelijk uitgeschakeld.

Er was ook geen echt overleg met de sociale partners. Wel met sommigen, zal men weer antwoorden. Dat debat werd reeds in de commissie gevoerd. Er was geen overleg zoals men dat pleegde te doen in het verleden.

De algemene indruk blijft dat de huidige ministers van Onderwijs al te vaak vergeten dat zij nog altijd een dubbele bevoegdheid hebben, enerzijds als inrichtende macht van het rijksonderwijs, anderzijds als verantwoordelijken voor het hele onderwijsbeleid.

Als ik mij zou kunnen richten tot minister Coens, wat ik ook in de commissie niet heb kunnen doen, zou ik hem eraan herinneren dat zijn eerste opdracht ongetwijfeld is: als inrichtende macht het rijksonderwijs te verdedigen en mee te werken aan de uitstraling ervan. Wij hebben de indruk dat de minister geen gelegenheid liet voorbijgaan om dit net eerder voor te stellen als veel te duur, slecht beheerd en niet goed functionerend.

Op die manier werd, niet in één dag, maar gedurende maanden en jaren een sfeer geschapen die mettertijd drastische besparingen toeliet. Mede onder druk van de zware economische recessie en de financiële problemen van deze Staat werd de pedagogische opdracht van het onderwijs teruggebracht tot een economisch-financieel probleem in het kader van de beheersing van de overheidsuitgaven.

De politiek van «de lat gelijk leggen» die de minister beweert te huldigen, resulteert in een toestand die ik als volgt schematisch kan weergeven.

Indien het Rijk een bijzondere inspanning doet voor het eigen net — wat zijn opdracht is — dan wordt die inspanning, indien het binnen de budgettaire mogelijkheden ligt, veralgemeend voor alle netten. Dat is een goede zaak. Indien die veralgemening echter niet binnen de mogelijkheden ligt dan wordt die maatregel ook voor het rijksonderwijs afgeschaft. Aangezien dit onderwijsnet, dat voor alle kinderen zonder uitzondering openstaat en tot nader order ook grondwettelijk is gewaarborgd, niet over andere financiële middelen kan beschikken, wordt het door deze lineaire maatregelen in zijn pedagogisch aanbod bedreigd.

Dezelfde besparingsfilosofie ligt trouwens aan de basis van de volmachtbesluiten uitgevaardigd door de minister van Binnenlandse Zaken waardoor het deficitaire gemeenten verboden is bijzondere inspanningen te doen voor het gemeentelijk onderwijs. Wie betrokken is bij belangrijke gemeentelijke onderwijsnetten weet welke grote rol het gemeentelijk onderwijs in het verleden gespeeld heeft en ook nu nog speelt in ons onderwijssysteem. Wij moeten echter de aftakeling van dit onderwijsnet met lede ogen aanzien. Collega's die dichter bij het vrij onderwijs staan hebben met soortgelijke problemen te kampen. In feite wordt het ganse onderwijsnet door deze besparingspolitiek getroffen.

In tijden van economische achteruitgang zou onze aandacht nochtans in de eerste plaats moeten gaan naar de bestrijding van de gesel van de jeugdwerkloosheid.

«Met een half miljoen werklozen heeft de regering hopeloos gefaald», zo verklaarde nog niet zo lang geleden minister Coens terecht in een interview. Met daarenboven honderdduizenden jonge werkzoekenden komt besnoeien op onderwijs neer op het hypothekeren van de toekomst. In plaats van deze lineaire negatieve besparingen zouden beter, over de verzuilde onderwijsnetten heen, alle partijen een debat aan de gang brengen over de noodzakelijke inspanningen om de toekomst van ons onderwijs te verzekeren.

Ik denk dat dit, zoals Louis-Paul Boon het wellicht zou gezegd hebben, onze «verdomde» parlementaire plicht is tegenover de nieuwe generatie. (Applaus op de socialistische banken.)

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Nelly Maes.

Mevrouw N. Maes. — Mijnheer de Voorzitter, de herstelwet zal waarschijnlijk meer animo opwekken dan deze opgewarmde roep kool of spruitjes van de bekrachtiging van de volmachtbesluiten. Ik hoop dit althans, hoewel de documenten die ons op een nogal onorthodoxe manier ter beschikking werden gesteld — niet tijdig, onder meer —, heel wat stof tot nadenken hebben gegeven.

Wij hebben ons niet zozeer beziggehouden, mijnheer de minister, met het indienen van een stroom van amendementen. Wij hebben ons beperkt tot één flagrant geval, maar er zijn er vele.

Vaak heeft de Raad van State gezegd dat de regering eigenlijk geen volmachtbesluiten had hoeven te nemen en dat gewoon wetgevend werk aangewezen was. Dit werd hier op de tribune reeds in voldoende mate geïllustreerd. Wij wilden aan onze kant een duidelijk voorbeeld geven en hebben bij artikel 8, 6°, een amendement ingediend dat ertoe strekt in het koninklijk besluit 275 artikel 4 te schrappen.

Immers, de Raad van State zegt dat de regering in geen geval beschikt over een rechtsgrond voor de regeling vervat in artikel 4 van dit koninklijk besluit aangezien de hier bedoelde prioritaire aanwerving van niet-statutair personeel niet kan worden aangemerkt als een aanpassing van het personeelsstatuut zoals bedoeld in artikel 1, 3°, van de bijzondere-machtenwet.

De rest van de commentaar van de Raad van State is een verduidelijking van deze stelling. Wij hebben ons veroorloofd deze motivering in haar grote lijnen op te nemen ten einde te testen in hoeverre deze regering, met haar herhaaldelijk beleden respect voor de Raad van State, bereid is om daarop terug te komen en ook om de leden van de meerderheid, die herhaaldelijk met zoveel woorden hebben gezegd de Raad van State *au sérieux* te nemen, daartoe de gelegenheid te geven.

Mijnheer de Voorzitter, wij hebben vanzelfsprekend bij de grote lijnen van deze koninklijke besluiten onze bedenkingen. Het is duidelijk dat de regering gebruik heeft gemaakt van de contraintes van de economische crisis om een aantal hervormingen te verwezenlijken. Wij vinden dit niet ongezonder, maar wij hebben ons wel afgevraagd in hoeverre de veranderingen die thans worden gerealiseerd dienden te wachten op een economische crisis.

Eén van de grondlijnen in deze besluiten, is bezuinigen. Mijnheer de minister, ofwel bezuinigt men op iets dat essentieel is en dan doet dit pijn, dan komt dit neer bijvoorbeeld, op kwaliteitsvermindering, ofwel bezuinigt men op iets wat eigenlijk vroeger verkwisting heette, maar dan is het geen bezuiniging, dan is het alleen een kwestie van goed beheer om zo snel mogelijk op te houden met verkwisten.

De regering spreekt niet over het beëindigen van verkwistingen, maar zij spreekt over het bezuinigen. Geeft de regering zich rekenschap van het feit dat de kwaliteit van het onderwijs daardoor wel degelijk in het gedrang kan komen! Want het probleem van het kwaliteitsonderwijs blijft bestaan. Wanneer één vijfde van onze nationale middelen naar het onderwijs gaat dan hebben de burgers het recht om te vragen of er kwaliteitsonderwijs mee wordt verstrekt.

In Nederland, mijnheer de minister — ik weet dat u veel werk hebt maar misschien kunt u daaraan even aandacht schenken —, is men op het ogenblik bezig aan een onderzoek in verband met de kwaliteit van het onderwijs.

M. Bertouille, ministre de l'Education nationale. — Je vous écoute.

Mevrouw N. Maes. — Zou u dat durven in België, zou u dat kunnen in België...

M. Bertouille, ministre de l'Education nationale. — Je vais vous répondre à la question.

Mevrouw N. Maes. — ... gezien de dubbelzinnige positie van de ministers van Onderwijs — of het nu de Nederlandstalige dan wel de Franstalige minister is, dat is om het even —, die tegelijkertijd betaalmeesters zijn voor het vrij onderwijs en het officieel gesubsidieerd onderwijs en inrichtende macht voor het rijksonderwijs? Mijnheer de minister, u kunt dit niet als een objectief partner organiseren, want u zult onmiddellijk worden beschuldigd en waarschijnlijk terecht van partijdigheid.

Het is de hoogste tijd dat om deze kwaliteitsvragen van het onderwijs op een objectieve manier te kunnen stellen en om dan een objectieve vergelijking mogelijk te maken, dat de minister van Nationale Opvoeding een stapje terugtreedt, dat hij niet meer de inrichtende macht blijft van het rijksonderwijs, maar dat er een autonome inrichtende macht komt. Reeds lang wordt daarover gepraat, maar in feite is er nog niets veranderd.

De kwaliteit van het onderwijs moet worden verbeterd op alle niveaus, in alle netten en waarschijnlijk in de meeste scholen. Maar de kwalen zijn niet overal dezelfde noch in alle scholen, noch in alle netten, noch op alle niveau's. De omstandigheden, de sociale context, de motivatie en de tradities verschillen immers al te zeer.

Toch is het precies de vraag van de kwaliteit en de vraag naar de kwaliteit die de Schoolpactcommissie op de klippen heeft laten lopen. Op het ogenblik is de Schoolpactcommissie *de facto* geblokkeerd. Het is mij nog altijd niet zo duidelijk of de Waalse socialisten nu een echt veto hebben uitgesproken of niet. Maar dat is voor deze discussie minder belangrijk. De problematiek die daar onder zat is het echter wel.

Ik wil mij niet over de politieke aspecten van de discussie uitspreken. Dat in de Schoolpactcommissie een discussie plaatsvindt waarin de rollen meer bepaald worden door oppositie of door regeringszijde zou niet mogen. Dat was niet de bedoeling van de Schoolpactcommissie. Ik wil de discussie in haar ernst beoordelen en de achterliggende bekommernis naar voren brengen. Die houdt verband met de aantrekkelijkheid van het onderwijs.

Dat de veralgemening van het lesurenpakket en de daaruit voortvloeiende gevolgen ook door het vrij onderwijs worden aangewend om de aantrekkelijkheid van het onderwijs, via de geboden mogelijkheden, te vergroten, kan nauwelijks kwalijk worden genomen. Dat het rijksonderwijs daarbij niet in een gelijke positie staat om zijn eigen kwaliteitsconcurrentiepositie zelfstandig te bepalen, hangt vast aan het neutraliteitsbeginsel en aan de opvatting van ons rijksonderwijs van in zijn oorsprong en dan vastgelegd in de Schoolpactwetgeving.

Maar die bekommernis leeft overal, namelijk hoe, in een tijd waar de Staat minder middelen ter beschikking stelt, toch de kwaliteit van het onderwijs laten primeren. Wij hebben in de Schoolpactcommissie voorgesteld, waar het kwaliteitsprobleem rijst, dit op te vangen met stagiairs en op pragmatische wijze.

Dit voorstel werd niet ongunstig onthaald want de ministers hebben het in hun compromis opgenomen, maar wij moeten nu uit de krant vernemen dat de ministers — waren zij of hun partijen, het onderling misschien niet erg eens? dat stond er niet bij — in de Ministerraad niet terecht zijn gekomen met hun vragen en dat bijgevolg de Schoolpactcommissie morgen niet zal vergaderen. Dat zijn van die dingen waarvoor een parlementslid een krant moet hebben, ook al komt hij dagelijks naar het Parlement waar de grote dialogen zouden moeten plaatshebben in de meerderheid en af en toe ook eens met de oppositie of die nu al dan niet beschikt over een vetorecht.

De bezuinigingen van vandaag zouden normaal kwaliteitsvermindering tot gevolg moeten hebben. Om te beginnen is er de beperking van de opties in het VSO.

Mijnheer de minister, indien het gaat over overtollige opties, dan zijn wij het eens dat een zekere hergroepering kwaliteitverhogend zou kunnen werken. Wij hebben de indruk dat, met name aan Waalse kant — daarom ben ik blij dat minister Bertouille hier aanwezig is —, nogal overdreven werd met het toekennen van nieuwe opties. Aan Nederlandstalige kant is men daar duidelijk zuiniger te werk gegaan. Maar de schrapping van opties kan ook tot gevolg hebben, dat keuzemogelijkheden beperkt worden, dat, met name in het rijksonderwijs, de kwaliteit van het onderwijs erdoor vermindert, dat op den duur een minder interessante waar wordt aangeboden en dat vooral dan kleine scholen, afgezien van het net — maar in Vlaanderen dan toch weer toevallig eerder het rijksonderwijs —, daar het slachtoffer van zouden kunnen worden.

In verband met het hoger onderwijs van het korte type wil ik op een probleem wijzen dat mij signaleerd werd door ouders die zich afvroegen of zij, als zij nu een school kiezen in het licht van een bepaalde optie, er zeker mogen van zijn dat de afdeling die hun kinderen later willen volgen, in de toekomst, nog wel zal bestaan. Op het ogenblik heeft men daar geen zekerheid over. In de uitbouw van het hoger onderwijs in ons land werd in feite gekozen voor de wildgroei zodat misschien een beperking van het aantal afdelingen noodzakelijk is onder de invloed van de nataliteitsdaling ten einde ten minste de leefbaarheid van een aantal scholen te verzekeren.

Maar wie een school kiest omwille van de geboden afdelingen, heeft het recht om te weten of die afdelingen in de toekomst nog blijven bestaan. In dit verband heb ik een vraag, mijnheer de minister, waarop ik graag een precies antwoord zou krijgen, namelijk: mag de fusie van afdelingen in dit onderwijstype over de taalregimes heen gebeuren? De vraag rijst voor Brussel. In Brussel zouden op die manier de enige Vlaamse verpleegstersafdeling en de enige Vlaamse opleiding technisch regentaat verdwijnen. Wij weten dat in dit land de vraag niet moet worden gesteld of fusies over de netten heen zouden kunnen gebeuren.

Misschien zullen onze kinderen of kleinkinderen dat nog meemaken. Maar, Vlaamse ouders in Brussel stellen vast dat, wat hun zeer na aan het hart ligt, de voortzetting van de opleiding in het eigen cultureel milieu, zomaar in het gedrang kan worden gebracht omdat een inrichtende macht besluit fusies tot stand te brengen over de taalregimes heen, wat in de praktijk het verdwijnen betekent van de Nederlandstalige afdeling.

Ik wil nog even terugkomen op het lesurenpakket. Wij bevestigen dat wij principieel voorstander zijn en blijven van deze benadering, hoewel er dringend wat verduidelijking zou moeten worden gegeven.

Mijnheer de minister, ik ben een praktisch persoon, misschien omdat ik een vrouw ben. Ik vraag mij altijd af, wanneer het over grote theoretische principes gaat, wat dat in de praktijk wordt. Misschien is die vraag te weinig gesteld in juni toen men het akkoord in verband met het lesurenpakket heeft bevestigd en ertoe is bijgetreden aan alle mogelijke kanten.

Welke is de budgettaire weerslag ervan? In één van de volmachtbesluiten lezen wij dat er zelfs sprake is van bezuinigingen in verband met het lesurenpakket omdat men op die manier de verhoging van het leerlingenaantal via de verlenging van de schoolplicht zou kunnen neutraliseren. Wij menen dat dit niet over de hele lijn zo is! De discussie in de Schoolpactcommissie betreffende het lager onderwijs, dat nog niet in de volmachtbesluiten is opgenomen, bevestigt dat het invoeren van het lesurenpakket wel degelijk een budgettaire impact heeft. Aangezien deze regering ons vandaag confronteert met een allesbehalve pedagogisch stuk, zouden wij toch graag naast deze regels en besluiten die bedoeld zijn om te bezuinigen, vernemen wat reëel wordt bespaard.

Mijnheer de minister, het moet bijzonder ontmoedigend zijn voor de directies, geconfronteerd te worden met een grotere autonomie op het moment dat zij minder middelen krijgen. Het toekennen van een grotere autonomie aan de school is een principe dat wij heilzaam vinden. Maar, het is natuurlijk een magere troost als men die grotere autonomie moet toepassen met minder of zelfs ontoereikende geldmiddelen.

Als dat dan resulteert in ontslagen, mijnheer de minister, dan kunt u daar wel verzachtende omstandigheden invoeren. U kunt zeggen dat het om tijdelijk personeel gaat. Ik bedoel hier het meesters-, vak- en dienstpersoneel van tijdelijke aard. Ik blameer de vorige ministers. Zij hadden moeten zorgen dat deze personen een vast statuut hadden en niet als tijdelijken waren tewerkgesteld. U zou het dan nu niet zo gemakkelijk hebben om ze weer aan de deur te zetten. Het moet toch wel pijn doen vast te stellen dat weer eens een paar duizenden ontslagen vallen juist in het rijksonderwijs, daarenboven, in een categorie van mensen die waarschijnlijk minder gemakkelijk nog aan de slag kunnen.

Een laatste opmerking, mijnheer de minister, heeft te maken met de arbeidsherverdeling en de zorg voor werkgelegenheid. Uit de cijfers die u ons hebt verstrekt blijkt dat er 3 410 personen meer werk hebben gevonden in het onderwijs. Ik citeer hier de cijfers van de Nederlandstalige sector die ik genoteerd heb. Het betreft hier de 385 voltijdsen en 2 755 deeltijdsen. Twee maatregelen hebben daartoe bijgedragen. Enerzijds de decumulatie en het aanmoedigen van het deeltijds werken. Wij beschikken echter niet over de cijfers betreffende de verdeling mannen-vrouwen.

Laat mij een kleine veronderstelling maken, namelijk dat de decumulatie vooral effect heeft gehad op het uittreden van een aantal mannelijke leerkrachten die betrekkingen cumuleerden. Wij stellen anderzijds vast dat overwegend vrouwen deeltijds zijn gaan werken en dat nieuwe deeltijdse leerkrachten vooral vrouwen zijn, hoewel ook jonge mannen op het ogenblik minder kans hebben om direct voltijds te beginnen werken. Hierover hadden wij graag cijfers gehad, mijnheer de minister.

Ik ben sinds 1971 in het Parlement. Bij het begin van mijn parlementaire loopbaan waren wij in de Kamer met acht vrouwen. Op een gegeven ogenblik waren er in de Kamer van volksvertegenwoordigers zelfs veertien vrouwen op 212 kamerleden. Nu zijn het er weer minder dan veertien. Dat is de vooruitgang van tien jaar. Ik weet niet of de hier aanwezige heren allemaal dochters hebben. Het is echt vermoeiend elke generatie opnieuw als vrouwen dezelfde strijd te moeten strijden, telkens vorderingen te maken, maar bij de minste economische tegenwind weer naar de keuken te worden geblazen.

Ik zeg niet dat dit uw intentie is, maar het is het resultaat, mijnheer de minister. Ook wanneer de weg naar de hel geplaveid ligt met goede bedoelingen, moet men toch weten dat men in de hel uitkomt. Ofwel wil de regering de rolbesteding ten eeuwigden dage vastvriezen, ofwel wil zij dat niet. Ik wil ervan uitgaan dat de socioloog en de liberaal, die het ministerie van Onderwijs bemannen niet op dezelfde traditionele paden willen blijven lopen. Ik hoop dus dat er tijdig wordt ingezien dat er aan die rolbesteding iets moet worden gedaan.

Zolang er in de huiskring niets verandert aan het rollenpatroon, zullen de vrouwen altijd zogenaamd vrijwillig deeltijds willen blijven werken. Wie zou anders het werk doen dat hun thuis wordt opgedragen? Doen wij echter iets aan de opvoeding in dat opzicht? Wij beginnen met het slechte voorbeeld te geven. Ik stam nog uit een tijd dat mijn vrouwelijke, niet-reguliere leerkrachten moesten weggaan uit het onderwijs wanneer zij trouwden. Ik heb als leerling nooit meegemaakt dat men in een vrije school als getrouwde vrouw les kon geven. Ik was bij de eerste generatie van vrouwen waarvoor zo iets mogelijk was en, ziedaar, het is vrijwel weer afgelopen. De vrouwen worden weer naar de keuken geblazen. Dit terugfluiten heeft pedagogische consequenties.

De vraag moet worden gesteld of ook in de programma's hieraan iets wordt gedaan. Wij leiden in het onderwijs op het ogenblik vele mensen op zonder hun de zekerheid te kunnen geven ooit het beroep uit te oefenen waarvoor zij studeren.

Wij zeggen dat dit bijzaak is en dat de hoofdzaak de vorming is. Wij zijn echter nog steeds niet bezig mensen te vormen voor de taak die zij als mens zullen moeten vervullen. Wij bereiden jongens en meisjes veel te weinig voor op het feit dat zij zullen leven als partners, als ouders en als burgers in deze samenleving.

Mijnheer de minister, ik begrijp de wens en de noodzaak tot bezuiniging. Ik weet dat heel wat toestanden in het onderwijs zijn scheefgegroeid en aan een rechttrekking toe zijn. Ik vrees evenwel dat de kwaliteitsvermindering daardoor een feit zal worden en dat deze kwaliteitsvermindering op de eerste plaats in het nadeel van het rijksonderwijs zal uitvallen.

Ik vrees ook dat wij door de wind van bezuinigingen een aantal maatschappelijke waarden die ons duurzaam zijn prijsgeven. Daarom zullen wij, mijnheer de minister, uw beleid niet goedkeuren. (*Applaus op de banken van de Volksunie, op de socialistische banken en op sommige andere banken.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Van Der Niepen.

De heer Van Der Niepen. — Mijnheer de Voorzitter, voor de tweede keer in het driejarig regeringsbestaan dient de regering bij het Parlement een verslag in over het gebruik dat van de bijzondere machten is gemaakt. Meer nog, zij vraagt vandaag met deze beide wetsontwerpen de bekrachtiging van de binnen het raam van de bijzondere machten uitgevaardigde koninklijke besluiten.

Gezien het Parlement niet in de mogelijkheid verkeert de tekst van deze koninklijke besluiten te wijzigen op het ogenblik van de bekrachtiging, vrezen wij dat de bespreking van beide voorliggende wetsontwerpen zich zal beperken tot een loutere formaliteit.

Niettemin zal tijdens deze bespreking het deelverslag over de volmachten in de onderwijssector onze bijzondere aandacht gaande houden. Daar wij evenwel eerstdaags de gelegenheid zullen hebben om bij de behandeling van de Rijksmiddelenbegroting en van de herstellwet over onderwijs, dieper op het onderwijsbeleid in te gaan, wensen wij nu naast enkele algemene beschouwingen slechts een drietal koninklijke besluiten nader te belichten.

Zoals reeds in eerdere debatten is naar voren gekomen, klagen wij ook nu het gebruik van deze volmachtbesluiten in het onderwijs aan omdat wij ervan overtuigd zijn dat u onder de dekmantel van het budgettaire noodtij, bedoelingen nastreeft om het onderwijsbeleid in de komende jaren te blokkeren. Inderdaad, door de omkaderingsnormen vast te spijkeren in teksten die nog enkel bij wet kunnen worden gewijzigd, riskeert u de latere ministers van Onderwijs, die het rijksonderwijs genegen zijn, de manoeuvreerruimte te ontnemen om de vrije keuze te herstellen, waar die niet meer bestaat, zoals in het onderwijs voor sociale promotie. Bovendien werken sommige besluiten het onevenwicht tussen de diverse netten in de hand, waardoor de schoolvrede in het gedrang dreigt te geraken.

Om deze redenen blijven wij dus zeker gekant tegen de politiek van de bijzondere machten.

Wat de thans voorliggende koninklijke besluiten betreft, hebt u, mijnheer de minister, bij de bespreking in de commissie, gesteld dat een zevental krachtlijnen hiervan aan de basis liggen, die als het ware de filosofie van uw beleid uitmaken.

U hebt onder meer gesproken over de arbeidherverdelende effecten van uw maatregelen. U hebt zelf beweerd dat het aantal tewerkgestelden in het onderwijs is toegenomen, zodat in dit geval uw volmachtbesluiten arbeidsscheppende effecten zouden hebben.

Dit is dan wel in tegenstrijd met uw bewering dat het noodzakelijk is de groei van de bezoldigde volledige opdrachten in het onderwijs, die zagezgd met circa 7 600 eenheden per jaar toenemen, te stoppen.

Wij vragen ons af hoe uit deze tegenstrijdige opvattingen nog een grotere tewerkstelling kan resulteren. Wij zijn benieuwd de precieze cijfers te kennen, waaruit meer tewerkstelling blijkt.

Hoe dan ook, wij blijven de mening toegedaan dat het volume aan arbeidsplaatsen in het onderwijs niet is toegenomen, zeker niet in het rijksonderwijs. Hetzelfde kan niet worden gezegd voor het vrije net.

Het dalend aantal leerlingen ingevolge de denataliteit is daar niet alleen de oorzaak van. Bepaalde van uw maatregelen zijn immers arbeidsdodend, zoals het optrekken van de lesuren van de leerkrachten in het secundair onderwijs en hoger onderwijs van het korte type met één uur, en het verlengen tot tien uren van de opdracht van acht uren in het hoger onderwijs van het lange type; de invoering van de lesurenpakketten in plaats van het vroegere normenstelsel in het basisonderwijs, alsook het

toepasselijk maken van de normen op het leerlingenaantal van het vorig schooljaar.

Voordien waren uw maatregelen in verband met de verhoging van de oprichtingsnormen in het VSO, en in verband met de beperking van het urenkrediet en de beperkte aanwending van dit urenkrediet reeds arbeidsdodend.

Ons inziens werden talrijke arbeidsplaatsen afgeschaft, verloren honderden, ja duizenden leerkrachten gewoonweg hun job. Zelden kwamen er nieuwe betrekkingen bij, zeker niet in het rijksonderwijs.

Het is niet omdat er bijvoorbeeld 1 000 duobanen zijn, dat er 1 000 nieuwe jobs zijn, hoewel het vaak wel zo gepresenteerd wordt. Als één leraar tien uren afstaat en een ander doet dat in zijn plaats, dan zijn er geen tien uren werk bijgekomen.

Het volume aan werk in het onderwijs is dus zeker door uw volmachtbesluiten niet toegenomen. Dat is trouwens ook merkbaar wanneer men het witboek van de beschikbare plaatsen in het rijksonderwijs inkijkt. Wij komen tot de ontstellende vaststelling dat er jaarlijks heel weinig vakante ambten vermeld staan. Maar dit blijkt ook zeer duidelijk aan de door u toegestane opties.

Hier moeten wij nog aan toevoegen dat de onvolwaardige betrekkingen van het banenplan — inlevering in werkuren en inlevering in betaling vanwege de jongere leerkrachten — dus moeilijk een compensatie betekenen voor het verlies van de duizenden volwaardige betrekkingen tijdens de vorige schooljaren. Het zijn dus zeker niet de aanstellingen in BTK-projecten of de onderbetaalde stagiairs, die geen uitzicht hebben op een statutaire job, die het probleem van de tewerkstelling oplossen.

Uw nieuw banenplan, dat 4 200 nieuwe jobs zou moeten scheppen, heeft alleszins niet de gewenste oplossing gebracht.

Terwijl u met de regelmaat van een klok optimistische verklaringen de wereld instuurt dat u de werkgelegenheid voor de leraren wilt verzekeren, treft u integendeel arbeidsdodende maatregelen, die wij nog even wensen op een rijtje te plaatsen: de uren voor klasseraad worden gehalveerd, het urenkrediet wordt drastisch ingekrompen, de normen per optie worden omhooggedreven, een bijkomende besparing van 2 pct. op het lesuren-aantal per school wat neerkomt op een verdere afbraak van het urenkrediet.

Om deze algemene beschouwingen af te ronden, kunnen wij slechts herhalen dat het resultaat van uw volmachtbesluiten niet zo rooskleurig is als u maar al te vaak wil doen voorkomen.

Hierbij aansluitend zouden wij graag onmiddellijk onze bemerkingen nopens de koninklijke besluiten nrs. 269, 295, 299 en 300 willen maken.

Met het koninklijk besluit nr. 269 houdende wijziging van de bezoldigingsregels hebt u zware ingrepen gedaan, die naar ons inziens niet sociaal gericht zijn, laat staan rechtvaardig.

Dit is onder andere het geval door met ingang van het schooljaar 1983-1984 de inkrimping van de bezoldiging van de bijbetrekkingen in het onderwijs voor sociale promotie of met beperkt leerplan mogelijk te maken.

Dat houdt het gevaar in dat dus regelmatig uitbetaalde bezoldigingen voor regelmatig verrichte prestaties zouden kunnen worden teruggevorderd. Wanneer u beweert dat er reeds zouden terugvorderingen gebeurd zijn, dan is zulks in tegenstrijd met het advies van de Raad van State ter zake en allesbehalve correct.

Dat u met dit koninklijk besluit de cumulatie wil tegengaan, is op zich niet slecht, toch is het nodig behoedzaam te werk te gaan en geen te lineaire maatregelen ter zake te nemen.

Dit zou trouwens niet alleen menselijke drama's met zich brengen maar vooral de afbouw van de kwaliteit van het onderwijs voor sociale promotie. Kunt u reeds mededelen hoeveel terugvorderingen er werden gedaan en hoeveel die bedroegen? Kunt u mededelen hoeveel leerkrachten van het onderwijs voor sociale promotie, als gevolg van dit koninklijk besluit, op eigen verzoek ontslag hebben genomen? Hoeveel bedroeg de besparing als gevolg van de afschaffing van de vakantiegelden en de eindejaarspremie? Hoeveel leerkrachten van de sociale promotie komen er in aanmerking voor het bekomen van een vaste benoeming?

Uw koninklijk besluit bepaalt ook dat voortaan de tijdelijke leerkrachten tijdens de zomervakantie niet meer moeten worden bezoldigd. U hebt hen voor uitbetaling verwezen naar het departement van Arbeid. Dit kan wellicht voor uw budget een wezenlijke besparing blijken, maar is dit wel een besparing voor het landsbudget?

Welke repercussies heeft deze maatregel op het administratief statuut van het personeel? Betekent dit dat deze twee maanden niet aangezien

worden als dienstanciënniteit? Welke gevolgen heeft dit voor het geldelijk statuut of voor het latere pensioen van dit personeel?

Zal dit koninklijk besluit niet nadelig zijn bij hun verdere loopbaan? Is daaraan gedacht vermits men thans alleen oog heeft om ergens honderden miljoenen op zijn eigen begroting te besparen?

Het lijkt volgens ons niet rechtvaardig dat weer eens de meest zwakken in het personeelsbestaan van het onderwijs worden getroffen in hun bestaanszekerheid.

Wij kunnen niet akkoord gaan met dit koninklijk besluit zodat wij zo vrij zijn geweest een amendement op dit koninklijk besluit in te dienen.

In verband met het koninklijk besluit nr. 299 houdende beperkingen inzake terbeschikkingstelling in het rijksonderwijs, heeft men in de Kamercommissie met betrekking tot de detacheringen gewezen op het sociaal aspect van de betrokken leerkrachten, die plots voor het nieuwe schooljaar vernemen dat zij hun job in de school opnieuw moeten opnemen. U beweert daar niet ongevoelig tegenover te staan. Nochtans bent u van mening dat de voorkeur dient gegeven te worden aan een beurtsysteem van detacheringen.

Ook wij wensen bij dit sociaal aspect even stil te staan. Wij menen dat uw beurtsysteem zeker goed zou kunnen zijn voor bepaalde detacheringen waarvoor geen maanden of jaren nodig zijn om zich vertrouwd te maken met het werk zoals voor jobs waarvoor geen hoge deskundigheid is vereist of voor het opbouwen van een bepaald project van korte duur.

Wanneer het er evenwel om gaat de continuïteit van een bepaalde dienst te verzekeren, dan zou men met meer omzichtigheid in verband met de aflossing of omwisseling moeten te werk gaan.

Hoe dan ook, op welke wijze meent u daar in de toekomst iets voor te doen? Het plots afbreken van een detachering zonder enige motivering of op grond van willekeurige wisseling van personen, kan alleen maar menselijke frustraties opwekken en eventuele opgezette goed functionerende projecten de das om doen. Zal uw beurtsysteem deze lacune kunnen opvangen?

Voorts moeten wij vaststellen dat het rijksonderwijs in dit volmachtbesluit nog eens het kind van de rekening is. Door het aantal detacheringen te beperken bij wet wordt aan de inrichtende macht van het rijksonderwijs opnieuw een deel van haar beheersmogelijkheden ontnomen. U hebt in de lijst van de uitzonderingen tal van detacheringen niet opgenomen, zoals deze naar de Taalunie, deze waarvoor de Staat de wedde elders recupereert of gewoonweg die welke ten goede komen aan het rijksonderwijs.

Hierdoor menen wij dat u in deze aangelegenheid geen rekening hebt gehouden met de mogelijke detachering met het oog op een verbetering van de kwaliteit van het rijksonderwijs.

Tenslotte legt u met dit koninklijk besluit beperkingen op aan de toekomstige ministers van Onderwijs, waardoor zij als inrichtende macht van het rijksonderwijs, dit niet meer kunnen beheren volgens de behoeften van dit net.

Om al deze bezwaren zijn wij tegen dit koninklijk besluit, zodat wij ook hierop een amendement hebben ingediend.

Nopens uw koninklijk besluit nr. 295 houdende oprichtings-, behouds- en splitsingsnormen en berekening urenkrediet van type I en de fusie van instellingen en personeelsbetrekkingen van type II, hebt u in uw inleiding gezegd dat u hiermee de betrachting hebt, op basis van het aantal leerlingen van het vorig schooljaar, het aantal uren leerkracht vóór 1 september te kunnen vastleggen en aldus het nieuwe schooljaar een betere start te kunnen geven.

Op het eerste gezicht lijkt dit een positieve maatregel ten gunste van de onderwijsinrichting. Dit is het allesbehalve voor de scholen die juist op dat ogenblik een nadelige schoolbevolking hebben. Zeker wanneer bij de aanvang van het nieuwe schooljaar het leerlingenaantal gestegen is maar netjes onder de 10 pct. is gebleven. Dan is dit voor deze scholen zeer nadelig.

In dit geval zullen deze scholen het hele schooljaar met een onderbezetting van personeel te maken hebben, zullen sommige klassen overbevolkt zijn, wat dus zeker niet bevorderlijk is voor de tewerkstelling en nog minder voor de kwaliteit van het onderwijs.

Ware het niet beter in deze crisis, met deze enorme werkloosheid, ook in het onderwijs, de directies toe te laten het voordeligst leerlingenaantal te nemen, ofwel van 1 februari, ofwel van 15 september, voor het berekenen van het aantal uren/leerkracht?

Dit zou misschien een minder vlotte start teweegbrengen, maar het zou daarentegen de tewerkstelling in het onderwijs ten goede komen. Bovendien zou het een goede stap zijn in de richting van de positieve autonomie van de rijkscholen. Autonomie, waarmee u zo hoog oploopt, maar waarmee vooralsnog de scholen heel weinig gediend zijn.

Wij vragen ons af, mijnheer de minister, wat nu voor u primordiaal of essentieel is ter zake: de tewerkstelling, de vlotte start van een school of de inlevering.

Door het feit dat u maar een daling van 5 pct. van het aantal leerlingen toelaat om op basis van de cijfers van 15 september het aantal uren/leerkracht te bepalen, levert u het bewijs dat u minder bekommerd is om de tewerkstelling dan om de inlevering.

Wij hadden liever 10 pct. in plaats van 5 pct. gezien. Dit zou alleszins meer waarborgen hebben geboden voor een vlotter en soepeler verloop bij het begin van het schooljaar door een grotere stabiliteit van het personeel.

Tenslotte menen wij dat door de berekening van het urenkrediet op basis van het leerlingenaantal van 1 februari van vorig schooljaar, het effect van de leerplichtverlenging op het urenkrediet geneutraliseerd wordt.

Tal van scholen kunnen de gunstnormen niet genieten. Het zijn enkel, die welke reeds in het schooljaar 1983-1984 met de oprichting van de derde graad, vooral derde graad beroepsonderwijs, begonnen, die zulks kunnen. Dat is natuurlijk pedagogisch onverantwoord.

Als men de leerplicht verlengt, dan moet men de nodige voorzieningen treffen om dit leren zinvol te maken voor de kansarme, soms schoolmoede jongeren. Deze moeten over een behoorlijke omkadering kunnen beschikken, qua begeleiding en qua opvoeding.

Dit koninklijk besluit breekt dit af.

Om al deze redenen zijn wij tegen dit koninklijk besluit en hebben wij hierop dan ook amendementen ingediend.

Wat het koninklijk besluit nr. 300 houdende vaststelling van het aantal lesuren/leerkracht in het secundair onderwijs type II betreft, zijn onze bezwaren identiek als ten aanzien van het koninklijk besluit nr. 295, dat ik zopas heb belicht.

Onze conclusie is dezelfde, zodat wij ook bij dit koninklijk besluit amendementen hebben ingediend.

Ziedaar, mijnheer de Voorzitter, mijnheer de minister, onze kritiek op uw volmachtbesluiten. Wij hopen dat u ermee rekening zult willen houden bij het treffen van de uitvoeringsmodaliteiten. (*Applaus op de socialistische banken.*)

M. le Président. — La parole est à M. Humblet.

M. Humblet. — Monsieur le Président, je n'interviendrai pas longuement pour dire l'opposition de notre groupe — comme viennent de le faire d'ailleurs les préopinants que nous avons applaudis — aux mesures qu'il s'agit de ratifier par l'adoption de l'article 7 du projet n° 759 et de l'article 8 du projet n° 758.

Nous ne disons pas, monsieur le ministre, que votre collègue néerlandophone et vous-même avez peu travaillé — notre critique ne porte pas sur ce point — mais nous pensons que, par la voie des pouvoirs spéciaux — Dieu sait si cela a été répété dans cette enceinte —, on dérègle le fonctionnement de notre système institutionnel en touchant à des problèmes absolument fondamentaux, tant sur le plan pédagogique en ce qui concerne les enfants, élèves et étudiants, que sur le plan social en ce qui concerne les enseignants, le personnel d'entretien, etc.

Nous sommes saisis d'une quinzaine d'arrêtés royaux, d'une part, de six autres, d'autre part, soit, au total, de vingt et un arrêtés. Je n'aborderai pas chacun de ceux-ci; je m'en tiendrai, en effet, à la philosophie suivie par le gouvernement qui mène sa politique par la voie d'arrêtés royaux de manière à éviter des discussions approfondies.

Je me bornerai, par conséquent, à formuler trois brèves observations.

Deux arrêtés royaux — n° 273 du 31 décembre 1983 et n° 272 de la même date — visent l'organisation et le financement des institutions universitaires.

Or les institutions universitaires avaient toutes, sans exception, l'année dernière, du côté francophone du moins — je suis évidemment incompétent pour me prononcer du côté néerlandophone — et compte tenu des mesures que vous aviez, à tort ou à raison, prises antérieurement, fourni un effort considérable de rationalisation et vous avaient soumis, comme

vous l'avez demandé, des plans de rationalisation s'étalant sur une période de dix ans et mentionnant les réductions souhaitées. Ce fut au prix de négociations parfois difficiles mais qui, partout, de Liège à Mons, avaient abouti.

Malgré cet effort exceptionnel, ce geste de solidarité et ces négociations parfois ardues dans le chef des responsables des universités, d'une part, et des organisations syndicales représentatives des diverses catégories de personnel, d'autre part, de nouvelles mesures sont prises à l'encontre des universités.

Ma deuxième réflexion porte sur certaines de ces mesures qui seront d'application dès janvier prochain, et relatives au personnel d'entretien dans l'enseignement de l'Etat.

Je n'ai absolument pas la conviction qu'elles soient susceptibles d'entraîner des économies. En effet, lorsqu'on interroge à ce sujet des chefs d'établissement, on constate qu'une aggravation de la situation se fait jour pour l'entretien et le nettoyage. On veut donc, par ce biais, faire admettre la soi-disant nouvelle idéologie selon laquelle l'Etat gère mal tandis que le secteur privé est garant d'une bonne gestion, comme si ce dernier secteur avait bien géré Cockerill ou Henricot lorsqu'on pouvait valablement sauver ces entreprises.

M. le comte du Monceau de Bergendal. — Vous préférez évidemment une gestion socialiste.

M. Humblet. — Si un sénateur du Brabant wallon prétend que les établissements Henricot ont été bien gérés par le secteur privé, et qu'il a fait en sorte de sauver ce qui pouvait l'être dans cette entreprise, je suis prêt à engager un débat avec lui, mais sur le terrain, à Court-Saint-Etienne.

M. Bertouille, ministre de l'Education nationale. — Revenons à l'enseignement.

M. Humblet. — Lorsqu'un de vos amis politiques dont tout le monde apprécie les qualités vous laissera la possibilité de continuer à m'écouter ...

M. Bertouille, ministre de l'Education nationale. — Veuillez excuser ces amis mais ils s'inquiètent parce qu'ils estiment qu'Henricot n'a rien à voir avec l'enseignement.

M. Humblet. — Je regrette, monsieur le ministre, à mon sens, cela a parfaitement à voir avec l'enseignement; vous voulez que le nettoyage des établissements scolaires soit confié au secteur privé et non à l'Etat.

M. Bertouille, ministre de l'Education nationale. — Je n'ai jamais dit cela.

M. Humblet. — J'en prends acte, monsieur le ministre, et m'en réjouis.

J'en viens, si vous le permettez, au troisième et dernier point de mon intervention qui concerne les nouvelles obligations quant aux heures de prestation du personnel enseignant.

Les arrêtés royaux n° 295 du 31 mars 1984 et n° 300 portant la même date prévoient que, dans l'enseignement supérieur de type long, la période normale d'enseignement passe de huit à dix heures, soit une augmentation de 20 p.c.

Dans l'enseignement des types I et II du niveau secondaire, les normes prévoient une augmentation d'environ 5 p.c., pourcentage qui correspond approximativement à une heure par semaine pour les licenciés et bientôt à une heure pour les régents. Cela représente incontestablement un effort considérable pour les personnels en cause et une nouvelle dégradation de leur statut matériel, compte tenu de la contribution de 2,5 p.c. imposée antérieurement aux enseignants. Voilà qui nous paraît présenter une gravité exceptionnelle tant pour la qualité de l'enseignement que pour le statut des enseignants; il est important de le souligner.

Peut-être, monsieur le ministre, dans votre réponse tout à l'heure, pourrez-vous évaluer, d'une part, les effets présumés du point de vue de l'emploi et, d'autre part, les conséquences pédagogiques de cet accroissement de prestations que je ne puis considérer que comme insensé.

Voilà les trois mesures sur lesquelles je voulais particulièrement attirer l'attention de la Haute Assemblée, tout en les regrettant. Ces nouvelles modifications, absolument fondamentales, interviennent aux dépens de l'enseignement.

Il n'est pas besoin d'ajouter, monsieur le ministre, que notre groupe ne votera pas les deux projets en question, mais s'associera au vote de certains amendements proposés par d'honorables collègues.

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw De Pauw.

Mevrouw De Pauw-Deveen. — Mijnheer de Voorzitter, waar men ook de problemen van het rijksonderwijs aanraakt, hetzij in Vlaanderen, hetzij in Brussel, overal heerst hetzelfde misnoegen, dezelfde bekommernis, overal hoort men dezelfde uitspraken: «De regering maakt het rijksonderwijs kapot», «het rijksonderwijs wordt gesaboteerd», «het rijksonderwijs dat per definitie pluralistisch is en zou moeten blijven, wordt gekatholiseerd», «het is tijd dat de regering valt om het rijksonderwijs nog te kunnen redden!»

Zelfs indien de regering zou vallen zal de schade haast onherstelbaar zijn. De regelingen en maatregelen die thans worden getroffen, hebben immers zeer verregaande gevolgen. Er wordt werkelijk misbruik gemaakt van de huidige economische crisis: de getroffen maatregelen zijn niet alleen bedoeld om te besparen maar zijn derwijze uitgewerkt, dat het in leven blijven van het rijksonderwijs op tal van plaatsen is bedreigd, terwijl intendeel, het de plicht van de regering is het rijksonderwijs te bevorderen en middelen te vinden om de kwaliteit van het rijksonderwijs te verhogen en het leerlingenaantal te vermeerderen.

Er moet weliswaar worden bezuinigd, maar dat kan anders.

Eerst en vooral zijn er andere domeinen waarin kan worden bespaard, op het gebied van defensie bijvoorbeeld; zo kunnen de bezuinigingen in het onderwijs tenminste worden beperkt. In de commissie voor het Onderwijs maakte ik reeds de volgende vergelijking: als men een arm breekt, wordt die in het gips gelegd en doet men alles opdat die zo vlug mogelijk opnieuw zou werken, maar men zet die arm niet af. Dit is helaas, wat er met ons rijksonderwijs gebeurt: er wordt niet naar middelen gezocht opdat het zou worden bevorderd, maar het wordt gekortwiek op verschillende vlakken: onderwijzend personeel, onderhoudspersoneel, chauffeurs worden afgedankt, waardoor de werking van de scholen in het gedrang komt; collega Seeuws zal hierover trouwens interpellieren. Ook richtingen en afdelingen worden afgeschaft.

Door deze laatste maatregelen komt de vrijheid van keuze in het gedrang, wordt die zelfs ten zeerste beperkt; dat is reeds onaanvaardbaar op zichzelf. Maar erger nog is dat op die manier een vicieuze cirkel ontstaat. Het afschaffen van de vrije keuze heeft immers nadelige gevolgen: een gezin, bijvoorbeeld met meer dan één kind, zal zoveel mogelijk die school kiezen waar alle kinderen de gewenste richting kunnen volgen; dat betekent nog minder leerlingen in de nog bestaande richtingen van andere scholen en een risico dat deze laatste ook nog worden afgeschaft.

Zelfs het basisonderwijs wordt bedreigd, want de ouders zullen ertoe geneigd zijn hun kinderen naar die basisschool te sturen die aansluit bij een secundaire school met de grootst mogelijke waaier van richtingen. Indien die richtingen minimaal zijn, zal de basisschool er ook onder lijden. In Brussel blijft het risico dat Vlaamse kinderen naar een Franse school zullen worden gestuurd, wat natuurlijk de verfransing in de hand werkt. Wat dit laatste probleem betreft, vraag ik met aandrang dat het wetsvoorstel dat ik heb ingediend met mevrouw Maes en de heren Weckx en Bascour zo vlug mogelijk zou worden behandeld.

De vrijzinnige ouders vooral worden voor grote problemen gesteld. U kan niet van hen verwachten dat zij hun kinderen naar het vrij onderwijs zouden sturen. Dat is immers 100 pct. katholiek gericht. Het bewijs hiervan: het contract dat aan de lesgevers wordt opgelegd.

Ik citeer artikel 3 uit een Franstalig contract dat ik toevallig in handen kreeg: «Le pouvoir organisateur déclare que l'école appartient à l'enseignement confessionnel et plus précisément à l'enseignement catholique. Il déclare qu'il s'est en effet engagé à l'égard des parents à enseigner et à éduquer les élèves sur base de la conception de vie fondée sur la foi et sur la morale catholique, conformément à l'enseignement des évêques et selon le projet pédagogique «spécificité de l'enseignement catholique», établi par le Conseil général de l'enseignement catholique, organe de concertation entre les représentants de la Conférence des évêques, l'Association représentative des pouvoirs organisateurs de l'enseignement catholique, la Confédération nationale des associations de parents et les Centrales chrétiennes du personnel de l'enseignement.»

Dat betekent dus niet minder dan een katholisering van de kinderen die niet anders kunnen dan naar een vrije school te gaan. En, erger nog, ook de leerlingen van het rijksonderwijs worden hierdoor bedreigd: we weten immers dat niet alleen tal van personeelsleden worden afgedankt,

maar dat, daar waar nieuwe leerkrachten worden aangesteld, in duobanen enzovoorts, dit katholieke leerkrachten zijn.

De ontmoediging onder de leerkrachten is dan ook zeer groot. Dat is zeker niet bevorderlijk voor een goede werkatmosfeer. Dit alles schaadt de naam en de faam van de rijksscholen. Hun bestaan wordt bedreigd. Die aftakeling begon al toen de huurgelden van de schoollokalen zodanig werden verhoogd, dat een groot aantal buitenschoolse activiteiten moesten ophouden, ja zelfs avondonderwijs naar een andere infrastructuur moest zoeken. Om maar één voorbeeld te geven: de school van het Willemsfonds, die zo'n belangrijke rol speelt in het Brusselse, dat niet alleen de liberalen, maar ook veel andere Vlaamse Brusselaars erom bekommerd zijn, heeft de lokalen van de Moutstraat moeten verlaten, omdat ze de hoge huurprijs niet aankon. Dat betekent dat honderden en honderden mensen niet eens meer weten dat in de Moutstraat een Vlaams atheneum bestaat.

U zal zeggen: dat heeft niets te maken met dit wetsontwerp. Inderdaad, maar het illustreert duidelijk de bedoeling van deze regering het rijksonderwijs systematisch te ondergraven.

De latten worden, naar het heet, gelijk gelegd. Waren dat maar even lange latten! Waren ook maar de middelen van de netten dezelfde! Maar neen, die zijn juist ongelijk: er is immers geen controle op alle inkomsten van het vrij onderwijs. Het is bijgevolg hypocriet voor de openbare opinie te verklaren dat beide netten worden gelijkgesteld.

Onder de meest getroffen scholen bevinden zich de normaalscholen. Het is nu duidelijk dat, enerzijds wegens het verlengen van de studies van twee naar drie jaar en, anderzijds, wegens de zeer beperkte toekomstmogelijkheden voor onderwijzers en regenten, deze schoolbevolking sterk is gedaald; daar wordt dan ook misbruik van gemaakt om het aantal normaalscholen te verminderen. Dat betekent weer eens de vrije keuze onmogelijk maken, gezien de grote afstanden tussen de overblijvende normaalscholen. Vandaar dat wij door ons amendementen op artikel 7, 6°, pogen het volmachtbesluit op te heffen, omdat we weten dat door dit volmachtbesluit niet alleen normaalscholen worden afgeschaft, maar dat bovendien de tewerkstelling in de overblijvende normaalscholen wordt bedreigd.

Een ander amendement, op paragraaf 9° van dit zelfde artikel 7, betreft de werkingstoelagen aan de universiteiten. We vragen dat die in elk geval zouden worden toegekend, wat ook het studentenaantal moge zijn. Het principe van de minimum-basiscijfers betekent niet dat men voorzagt dat na een bepaald aantal jaren, voor een kandidatuur 95 studenten zouden ingeschreven zijn.

De minimum-basiscijfers geven enkel een berekeningswijze aan voor het bepalen van toelagen. Ze staan in geen enkel opzicht in verband met toekomstige reële of fictieve studenten. Voor bepaalde secties is het immers ondenkbaar dat aan alle universiteiten 95 studenten in de kandidatuur zouden ingeschreven zijn.

Zo bijvoorbeeld, wat de klassieke filologie betreft: Het zou crimineel zijn het huidige aantal ingeschrevenen te willen verhogen. Zij hebben immers geen toekomstmogelijkheden, wat minister Bertouille ook doet om het onderwijs van Latijn en Grieks te bevorderen. Indien dus aan één of meer universiteiten de sectie klassieke filologie wordt afgeschaft, wordt de pluralistische samenstelling van het personeel van het rijksonderwijs weer bedreigd. Het is immers niet ondenkbaar dat geen enkele vrijzinnige leraar Grieks-Latijn meer zou worden gevormd. Zo'n toestand is onaanvaardbaar.

Vandaar ons amendement. De mogelijke afschaffing betreft immers juist niet alleen de sectie klassieke filologie. Ook andere secties zoals chemie of pedagogie enzovoorts, zijn in hun bestaan bedreigd. We weten dat de meerderheid die amendementen zal verwerpen, maar meteen bewijst ze daarmee hoe weinig eerbied ze heeft voor de vrijheid van denken. Het is beschamend voor die partijen die bij elke gelegenheid schermen met het woord «vrijheid»; zij misbruiken dit woord dat in hun holle slogans alle betekenis verliest.

Voor de zoveelste maal zal ik het weliswaar zeer kort en tenslotte hebben over de wetenschappelijke instellingen. Voor de zoveelste maal inderdaad, omdat de regering doof is en blijft voor de kritiek die reeds ontstond in verband met de betreffende maatregelen. Die maatregelen werden genomen zonder rekening te houden met de verslag van de koninklijke commissaris, verslagen die de vrucht waren van langdurig en grondig werk van een heel aantal mensen, van wie de ernst zeker niet in twijfel kan worden getrokken.

Niet alleen is die handelwijze beledigend voor de medewerkers, maar bovendien is er enorm veel tijd en energie verspild. Er heerst dan ook een groot onbehagen binnen en om die wetenschappelijke instellingen. Vandaar dat het verantwoord is in het wetsontwerp 758, artikel 8, 6°, te laten vervallen. Zo zou grondig overleg kunnen worden gepleegd aangaande de problematiek van de wetenschappelijke instellingen. Hun werking en zo efficiënt mogelijke organisatie kan dan bij eenvoudige wet worden geregeld.

Het spijt me dat ik, om het volks te zeggen zo'n «zaag» moet «spannen», maar het spijt me nog meer dat dit aandringen geen zin heeft: we staan voor een muur. Maar hoelang nog zal die muur stand houden? (*Applaus op de socialistische banken.*)

De Voorzitter. — Dames en heren, aan de orde is, zoals eerder beslist, de interpellatie van de heer Seeuws tot de heren Coens en Bertouille, ministers van Onderwijs, over «de rampzalige gevolgen voor het personeel en voor het rijksonderwijs die voortvloeien uit het omzendschrijven van 24 november 1984 betreffende het ontslag van alle tijdelijke leden van het meesters-, vak- en dienstpersoneel, ter uitvoering van het koninklijk besluit nr. 296 van 31 maart 1984».

Nous abordons l'interpellation de M. Seeuws à MM. Coens et Bertouille, ministres de l'Education nationale, sur «les conséquences désastreuses, pour le personnel et pour l'enseignement de l'Etat, de la circulaire du 24 novembre 1984 concernant le licenciement de tous les membres du personnel de maîtrise, gens de métier et de service temporaires, en exécution de l'arrêté royal n° 296 du 31 mars 1984».

Het woord is aan de interpellant.

De heer Seeuws. — Mijnheer de Voorzitter, dames en heren, ik dank de Voorzitter en de beide ministers omdat zij mij de mogelijkheid hebben gegeven om vandaag nog, aansluitend bij de bespreking over de bekrachtiging van de bijzondere-machtenbesluiten, de beide ministers van Onderwijs te ondervragen over de rampzalige gevolgen voor het getroffen personeel en voor het rijksonderwijs die voortvloeien uit het omzendschrijven van eind november betreffende het massale ontslag van alle tijdelijke leden van het meesters-, vak- en dienstpersoneel, in uitvoering van het koninklijk besluit nr. 296 van 31 maart 1984 en van de voorgaande herstelwet van 31 juli 1984.

Waarvoor vraag ik nu uw bijzondere aandacht? Wel, in het verslag aan de Koning aangaande bedoeld volmachtbesluit, verschenen in het *Belgisch Staatsblad* van 17 april 1984, staat onder meer te lezen dat «vanaf 1 april 1984 het effectief van het tijdelijk onderhoudspersoneel geleidelijk zal afgebouwd worden».

Ter compensatie zal aan de scholen een enveloppe werkingskredieten worden toegekend, waarvan het bedrag dat moet worden vastgelegd, ongeveer de helft zal zijn van de kredieten die bestemd waren voor de betaling van het tijdelijk meesters-, vak- en dienstpersoneel.

Binnen deze kredietenveloppe zullen de scholen evenwel eigen personeel in contractueel verband kunnen aanwerven of een beroep doen op privé-firma's die onderhoudsopdrachten zullen uitvoeren.

«Deze maatregel», zo vervolgt nog de toelichting bij het volmachtbesluit, «dient dringend genomen te worden om haar volledig budgettaire effect te sorteren op 1 januari 1985. In de scholen moesten immers talrijke organisatorische maatregelen worden uitgewerkt; er moet kunnen worden uitgemaakt welke personeelsleden moeten worden opgezegd en de in acht te nemen opzeggingstermijnen moeten vóór 1 januari 1985 verstreken zijn.»

Tot daar het verslag aan de Koning.

Het is juist dat minister Coens, maar niet minister Bertouille, sindsdien de boventallige tijdelijke onderhoudspersoneelsleden geleidelijk heeft afgedankt. Maar waarom heeft men tot de allerlaatste dag gewacht om de nog resterende meer dan 4500 personeelsleden in beide landsdelen onmiddellijk te ontslaan. Wat in april dringend heette, «omwille van de talrijke organisatorische maatregelen die de scholen moeten treffen», is het pas opnieuw eind november, wanneer niets meer kan worden geregeld.

Het is trouwens de vraag of de schoolhoofden wel gemachtigd waren om, zij het namens de minister, per aangetekend schrijven opzegging te betekenen aan de tijdelijke leden van het meesters-, vak- en dienstpersoneel, die onder hun gezag zijn geplaatst.

Hoe dan ook, het betekent in andere woorden dat beide ministers van Onderwijs in één pennetrek, ruim 4500 tijdelijke personeelsleden van het rijksonderwijs afdankten, onder wie sommigen reeds verschillende jaren van goede dienst kunnen voorleggen en die nu op 28 dagen tijd zonder meer werkloos worden.

De noodlottige gevolgen, ook en vooral voor de kinderen, zijn niet te overzien als men weet welke enorm belangrijke rol dit personeel speelt bij de opvang — wie is er 's morgens het eerste uur en wie blijft er 's avonds? — en de begeleiding van de kinderen.

Wie staat in voor de verzorging van de kleinsten en wie zorgt er voor de voeding die zij toch mogen verwachten op school? Dat zijn deze duizenden werkrachten van het rijksonderwijs.

Daarom is deze interpellatie er vooral een van sociale bewogenheid en van bezorgdheid voor het opnieuw getroffen onderwijsnet van het Rijk. Niet iedereen schijnt dit echter te snappen. Wij willen weten welke de gevolgen zijn voor deze personeelsleden en welke hun eventuele toekomstperspectieven zijn? De inrichtingshoofden en ook wijzelf willen de onderrichtingen kennen inzake de maatregelen die zij zullen moeten treffen in uitvoering van bedoelde herstelwet aangaande de autonomie van de rijkscholengroepen, met de daaraan gekoppelde financiële verantwoordelijkheden over de toe te wijzen werkingskredieten.

Gezien de korte tijd die aan de directies gegund is, enkele weken of zelfs slechts één dag voor de afdanking, zal het koninklijk besluit nr. 296 in heel wat gevallen tijdens deze overgangsperiode voor moeilijkheden zorgen bij de organisatie van de school en in sommige gevallen zelfs ten dele onuitvoerbaar zijn. Dit bewijst onzes inziens eens te meer hoe onoordeelkundig men te werk is gegaan. Ik geef hiervan enkele voorbeelden.

Het eerste voorbeeld betreft de afdanking van een onderhoudswerkman-chauffeur. In sommige gevallen valt dit personeelslid nu reeds weg wegens de verlofdagen die deze plots afgedankte man nog moet opnemen. Door deze afdanking zal in vele gevallen van 1 januari 1985 af, en dus soms nu reeds, de school niet meer kunnen instaan voor het leerlingenvervoer. Vooral kleine basisscholen zullen niet meer over voldoende kredieten beschikken om een onderhoudsman-chauffeur aan te werven. Ik neem aan dat er nog steeds geen onderhoudsfirma's zijn die ook chauffeurs verhuren.

Hetzelfde probleem rijst bij de afdanking van onderhoudswerkvrouwen en koks tewerkgesteld in de keuken. De afdanking van deze niet-vastbenoemde koks zal resulteren in het feit dat kleine athenea, middelbare scholen of basisscholen bij gebrek aan geschoold keukenpersoneel geen middagmalen meer kunnen klaarmaken. Men weet dat deze scholen zich met het voorhanden zijnde personeel zo goed mogelijk zullen trachten te organiseren. Deze toestand kan echter niet blijven duren.

De afdanking van een onderhoudswerkman-stoker zal eveneens met moeilijkheden gepaard gaan, zeker wanneer het gespecialiseerde personeel dat nog voorhanden is, ontslag zal nemen of op pensioen zal gaan. Hierdoor zullen nog eens bijkomende problemen rijzen. De heel dure stookinstallaties zullen immers niet meer naar behoren kunnen worden bediend, met alle gevolgen van dien, zoals dure herstellingwerken of overmatig energiegebruik.

Een laatste voorbeeld is dat van een groot aantal onderhoudswerkmannen en -vrouwen dat moet instaan voor het schoonmaken en onderhouden van schooldomeinen, klaslokalen, terreinen en gebouwen. Vooral kleinere rijkscholen riskeren hier de dupe te worden. Het aantal al dan niet vastbenoemden verschilt bovendien erg van school tot school. Hoe zullen de kleinere scholen het moeten klaarspelen als zij over onvoldoende fondsen beschikken om het normale onderhoud van gebouwen en terreinen te verzekeren?

De toestand is erg en erger dan sommige collega's die daarbij niet betrokken zijn, kunnen vermoeden. Ik kan dit illustreren met een bericht dat vanmorgen in de kranten verscheen. In twee industriële hogescholen van het Rijk te Gent die mij na aan het hart liggen, werden 71 personeelsleden ontslagen. Niet alleen onderhoudspersoneel, maar ook mensen die werken in de laboratoria bijvoorbeeld. Kan men zich voorstellen wat voor een ontredender zo'n massaal ontslag in de school teweegbrengt, afgezien van alle andere bedenkingen ter zake?

Nu wil ik even terugkomen op de problematiek van het personeel zelf die mij eerlijk gezegd, het meest beroert. Wij moeten vaststellen dat het personeel in overheidsdienst, al dan niet benoemd, veel minder goed beschermd is dan het personeel in de privé-sector. Bij massale afdankingen in de privé-sector wordt met de vakbonden meestal een overeenkomst gesloten over een opzeggingsvergoeding, eventueel een afscheidspremie

en soms wordt een reklassering in een analoge bedrijfstak betracht. Duizenden mensen waarvan sommigen reeds jaren dienst hadden, worden nu met één pennetrek afgedankt.

Tweede bedenking. Niemand twijfelt eraan dat deze betrokken personeelsleden geen enkele schuld treft. Zij zijn niet verantwoordelijk voor de toestand waarin ze zich bevinden en evenmin voor het feit dat ze aan geen examen hebben kunnen deelnemen om een of andere reden of omdat er geen examen werd uitgeschreven. Duizenden mensen zijn doodgewoon het slachtoffer van een lineaire maatregel.

Op de vraag waarom men voor deze weerloze groep arbeiders en arbeidsters verspreid over honderden scholen in geen regularisatie heeft voorzien, antwoordt de minister dat dit een ander probleem is. Voor het Fonds voor schoolgebouwen vond wel een regularisatie plaats. Sommige collega's weten dat men aan een regularisatie aan het dokteren is voor een duizental leden van het Vlaams overheidspersoneel, maar voor deze mensen kan men niets doen.

Volgens mij moeten de ministers dan ook, zo mogelijk vandaag, een duidelijk antwoord geven op een aantal prangende vragen van deze mensen. Zij komen ons opzoeken en vragen informatie. Ik heb de voorzorg genomen deze vragen vooraf aan de ministers over te zenden zodat zij zouden kunnen zien om welke vragen het gaat.

Kunnen deze tijdelijke personeelsleden, ook de velen die maar een half-time betrekking hadden, een werkloosheidsuitkering genieten? Hoeveel bedraagt dit vervangingsinkomen minimaal en hoelang komen zij daarvoor, naargelang van het geval, in aanmerking, want voor sommigen lijkt dit ook uitdovend of van tijdelijke aard.

Op de tweede vraag werd reeds allusie gemaakt in de circulaire van minister Coens. Zullen de afgedankte personeelsleden bij voorrang, dit wil zeggen met een duidelijke voorkeur op de privé-onderhoudsfirma's, opnieuw worden aangeworven door de directies?

Anders uitgedrukt: kunt u de directies ertoe aanzetten een voorkeurbehandeling te geven aan de personeelsleden die in dienst waren en soms jarenlang hebben bewezen dat zij bevoegd zijn om de functie uit te oefenen?

Wat gebeurt er met de niet-gerecupereerde of niet-recupereerbare overuren van de afgedankte personeelsleden, die vaak meer uren te goed hebben dan er nog te presteren werkdagen — 28 — overblijven, omdat juist zij zich ook buiten de schooluren inzetten voor allerlei opdrachten en naschoolse en buitenschoolse activiteiten?

Kunnen sommigen van deze ontslagen tijdelijke vrouwelijke personeelsleden vervroegd met pensioen gaan, en vanaf welke leeftijd, indien ze, wat voor sommigen nogal voor de hand ligt, kunnen verwachten toch niet meer aan werk te zullen geraken?

Waarom slaat dit pakket afdankingen ook op onderhoudswerklui, mannen en vrouwen, aangesteld in het kader van de tewerkstelling van minder-validen en mentaal gehandicapten?

Wat gebeurt er bij eventuele wederaanwerving onder contract? Ik heb begrepen dat het dan om een gewoon arbeidscontract gaat. Worden de reeds gepresteerde jaren in het rijksonderwijs als anciënniteit meegeteld in dit contract? Wordt bijvoorbeeld een nieuwe proefperiode vereist of is er, wat voor de hand zou liggen, continuïteit van het ambt?

In het debat over de herstelwet beweerde minister Coens dat er nog personeelsleden van de categorie waarover wij het nu hebben, konden worden benoemd tot oktober van dit jaar conform de vigerende normen en rekening houdend met de budgettaire sleutels die zijn vastgelegd in de genummerde koninklijke besluiten.

Wij zouden dan ook graag vernemen, mijnheer de minister, hoeveel leden van het meesters-, vak- en dienstpersoneel in de periode van 1 juli 1984 tot 1 oktober 1984 werden benoemd en in welk ambt zij werden benoemd.

Anderzijds antwoordde men ons bij een vorige gelegenheid dat alle laureaten van vorige examens werden aangeschreven zodat men eind juli 1984 zou weten hoeveel onder hen nog kandidaat zijn. Mogen wij nu, begin december, weten hoeveel positieve antwoorden u op deze oproep hebt ontvangen en of nog beschikbare kandidaten inderdaad een kans hebben gekregen?

In het laatste deel van mijn betoog wil ik handelen over de autonomie van de rijkscholengroepen. Enkele weken voor de kerstvakantie zouden wij toch stilaan moeten weten waaraan de instellingshoofden van de betrokken scholen zich vanaf 1 januari 1985 zullen moeten houden.

Op volgende vraag kregen wij dan ook graag een antwoord. Welk is de enveloppe van de werkingskredieten die hun zal worden toebedeeld

en voor welke rijksscholengroep? De instellingshoofden stellen deze vraag wanneer zij worden geconfronteerd met personeelsleden die wensen te vernemen of zij na 1 januari 1985 opnieuw zullen worden aangeworven.

Welk is het aandeel van de werkingskredieten bestemd voor het vervangingspersoneel dat mag worden aangeworven? Daarentrent heerst de grootste verwarring. Een vraag waarop ik bij een vorige gelegenheid geen antwoord heb gekregen is te weten of de vroeger geciteerde 50 pct. van de totale weddelast bedoeld wordt per school, per scholengroep, dan wel nog op een andere manier wordt berekend.

Verder wensen wij te vernemen wie uiteindelijk bij het bestuur van de zogenoemde staatsdiensten met afzonderlijk beheer zal worden betrokken en wat het juridisch statuut is van de directeur-werkgever. Mag hij zomaar iemand afdanken en desgewenst iemand anders aanwerven?

Op welke manier zal dat gebeuren? Tenslotte kregen wij ook graag een antwoord op de vraag hoe de inspraak van de betrokken werknemers en hun vertegenwoordigers wordt geregeld.

Samengevat is de vraag wanneer wordt bekendgemaakt wat de enveloppe zal zijn voor welke rijksscholengroep, wanneer de onderrichtingen zullen toekomen over de werking en bevoegdheden van de «staatsdienst met afzonderlijk beheer», en wat deze onderrichtingen zullen inhouden.

Wij doen tenslotte een beroep op uw sociaal gevoel, mijnheer de minister, en vragen u aan dit verdienstelijk personeel een blijvende kans op tewerkstelling te verzekeren ofwel door het ontslag in te trekken — dit zou tal van menselijke en familiale drama's kunnen voorkomen ingevolge plotse financiële problemen — ofwel door het personeel ten minste bij absolute voorrang opnieuw met contract aan te nemen. *(Applaus op de socialistische banken.)*

M. le Président. — La parole est à M. Jules Peetermans pour développer son interpellation à MM. Bertouille et Coens, ministres de l'Education nationale, sur «l'envoi d'un préavis à 4 600 membres du personnel de maîtrise, gens de métier et de service des établissements d'enseignement de l'Etat».

Wij gaan nu over tot de interpellatie van de heer Jules Peetermans tot de heren Coens en Bertouille, ministers van Onderwijs, over «de opzegging van de 4 600 leden van het meesters-, vak- en dienstpersoneel van het rijksonderwijs».

La parole est à l'interpellateur.

M. J. Peetermans. — Monsieur le Président, messieurs les ministres, chers collègues, mon interpellation portera sur le même sujet que celle de M. Seeuws.

J'ai écouté très attentivement notre collègue. Les nombreuses questions qu'il a posées me paraissent très pertinentes, ce qui me permettra d'être beaucoup plus bref que lui.

Ainsi que je l'ai annoncé, le problème que j'ai l'honneur d'invoquer est une conséquence de l'arrêté royal n° 296 relatif aux membres du personnel de maîtrise, gens de métier et de service des établissements d'enseignement de l'Etat. Cet arrêté royal a été modifié par l'article 100 de la loi de redressement du 31 juillet 1984.

Selon le rapport relatif au projet de loi de gouvernement, vous avez annoncé, monsieur le ministre, la volonté du gouvernement de doter les écoles de l'Etat de plus d'autonomie dans l'utilisation des crédits de fonctionnement et d'équipement.

Les crédits mis à la disposition de l'enseignement de l'Etat étant toujours plus limités, disait M. le ministre Bertouille, il était nécessaire de mieux les répartir et de mieux les utiliser.

Il convient donc, déclarait-il, de permettre aux chefs d'établissement d'acheter le matériel dont ils ont besoin ou même d'épargner pour faire une dépense plus importante, mais plus utile pour leur école.

Jusque-là, on ne pouvait qu'applaudir à ces intentions puisqu'elles tendaient à donner plus de souplesse au fonctionnement des établissements scolaires et à éviter les gaspillages dus à un système trop rigide.

Mais voyons la suite.

En outre, disait M. Bertouille, en exécution de l'arrêté royal n° 296, les effectifs du personnel d'entretien seront diminués progressivement à partir de 1985. En compensation, les écoles recevraient des crédits pour engager leur propre personnel sous contrat ou pour faire appel à des firmes privées pour l'exécution des tâches d'entretien.

Chaque école devrait donc disposer de son budget pour le fonctionnement et l'équipement. Des critères de répartition de cette enveloppe budgétaire allaient, dès lors, être élaborés afin de fixer le montant dont chaque établissement pourrait disposer. Le principe n'était pas encore fondamentalement critiquable.

C'est dans le rapport au Roi précédant le texte de l'arrêté royal n° 296 qu'on trouve l'épine cachée dans les bonnes intentions. On y apprend que l'enveloppe de crédits de fonctionnement attribuée aux écoles représentera environ la moitié des crédits antérieurement destinés au paiement du personnel de maîtrise, gens de métier et gens de service temporaires.

C'est seulement dans les limites de cette enveloppe que les écoles pourront engager leur propre personnel sous contrat, ou bien faire appel à des firmes privées pour l'exécution des tâches d'entretien.

Au cours des travaux en commission, il a été fait état de rumeurs selon lesquelles le ministre de l'Education nationale francophone aurait fait établir des listes noires du personnel d'entretien qui serait licencié.

Bien entendu, monsieur le ministre, vous avez démenti ces rumeurs, et si j'y fais allusion, c'est pour dépeindre le climat d'inquiétude et de nervosité, bien explicable, dans lequel a vécu et continue à vivre le personnel promis au licenciement.

Selon M. le ministre Coens, l'incidence budgétaire, sur base annuelle, de l'arrêté royal n° 296 serait de 447,6 millions de francs pour le secteur néerlandais et de 750 millions pour le secteur français.

Quant au journal *La Cité*, il signale, le 23 novembre dernier, que 4 600 ouvriers ont reçu ou recevront leur préavis dans les écoles de l'Etat. Ils se répartissent en 2 794 agents temporaires francophones et environ 1 800 néerlandophones. Je n'ai pas besoin de souligner le déséquilibre entre ces chiffres. Une fois de plus, ce sont les francophones qui supporteront, pour la plus grosse part, les effets de la mesure prise. C'est une habitude qui tend à se transformer en tradition nationale au point que lorsque, par extraordinaire, la proportion est inversée, on éprouve une sensation de malaise, une sorte de dépaysement. Ce sentiment ne dure guère, car l'anomalie est toujours réparée au plus vite.

Lors des débats à la Chambre, M. Yliff a présenté un amendement à la loi de redressement qui aurait eu pour effet d'abroger l'arrêté royal n° 296 qui allait, soulignait-il, causer le licenciement de milliers de personnes dont un nombre important de handicapés. Hélas! cet amendement a été repoussé comme il fallait s'y attendre.

Une circulaire ministérielle, datée du 20 novembre, a donc été adressée aux chefs d'établissements d'enseignement maternel, primaire, secondaire, spécial, supérieur et de promotion sociale de l'Etat. Elle est précise comme un scalpel dans la main d'un chirurgien: «Il vous appartient», annonce-t-elle aux chefs d'écoles, «de notifier, au plus tard au 1er décembre 1984, à tous les membres du personnel de maîtrise, gens de métiers et de service désignés à titre temporaire et placés sous votre autorité, leur préavis de fin de fonction, à la date du 31 décembre 1984 au soir. Il vous appartient également de délivrer aux membres du personnel intéressé, un document C4 établi à la date du 31 décembre 1984, en vue de permettre à chacun d'eux de s'inscrire en qualité de demandeur d'emploi auprès de l'Office national de l'Emploi.»

On aurait pu s'attendre à ce que la circulaire contint quelques directives en vue d'atténuer l'effet social des dispositions prises et d'aider les chefs d'école en leur fournissant quelques critères à respecter dans les choix qu'ils auraient à faire. Il n'en est rien. Tout au plus attire-t-on l'attention sur le fait qu'en cas de recours, nullement obligatoire, à la formule du recrutement de contractuels, il convient de faire appel, par priorité, aux membres du personnel en fonction en qualité de temporaire, qui n'ont pas fait l'objet, au cours de l'année 1984, d'observations négatives soumises à leur visa au moment où elles ont été formulées.

Messieurs les ministres, la sécheresse glacée du style administratif ne peut nous faire oublier la réalité: en guise d'étrennes, 4 600 personnes seront envoyées au chômage dès le 1er janvier prochain ou réengagées dans les liens d'un contrat de travail à durée limitée.

Beaucoup se demandent avec effroi de quoi demain sera fait. Je connais quelques cas concrets où les ressources de familles qui se croyaient à l'abri du besoin se trouvent brutalement réduites. Je songe notamment à un menuisier qualifié qui m'a écrit pour me dépeindre sa situation. Au service, depuis plusieurs années, d'un établissement d'enseignement supérieur, il est âgé de 47 ans et a charge de famille. Compte tenu de la crise dans le bâtiment, rien ne permet de penser qu'il trouvera de l'embauche.

Il émargera donc au chômage et sera amené, très probablement, à accepter quelques travaux non déclarés pour arrondir ses fins de mois.

Combien d'autres recourront à la même solution? Et qui pourrait les en blâmer dans un pays où la fraude fiscale sévit sur une grande échelle et se chiffre, chez certains, par dizaines de millions, sans qu'on ose prendre des sanctions?

Le gain enregistré par l'Etat sera donc plus apparent que réel. Ce qui sera économisé à l'Education nationale sera perdu d'une autre manière, sous forme d'allocations sociales et de réductions d'impôts.

Le seul résultat à escompter sera une baisse en qualité et en quantité des services d'entretien des écoles de l'Etat, sans profit réel pour personne.

C'est pourquoi, monsieur le ministre, je vous demande, en conclusion, de réexaminer la décision prise qui va à l'encontre des buts que votre gouvernement s'est assignés. (*Applaudissements sur les bancs du FDF.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer De Bondt.

De heer De Bondt. — Mijnheer de Voorzitter, de heer Seeuws en andere sprekers die niet tot de meerderheid behoren hebben niet ten onrechte erop aangedrongen dat deze bespreking niet zonder dialoog met de meerderheid zou verlopen. Dit is dan ook de reden waarom ik thans het woord neem.

Ik zal mij beperken tot drie punten. Allereerst, zal ik iets zeggen over de recente installatie van het Nationaal Waarborgfonds. In tweede instantie zal ik een beschouwing wijden aan het onderwerp van de beide interpellaties. Ten derde, zal ik mij een persoonlijke oproep veroorloven tot de collega's uit de Senaat, met betrekking tot het buitengewoon onderwijs.

Wat het eerste punt betreft, spreek ik mijn voldoening erover uit dat, onder voorzitterschap van de ministers van Onderwijs, jongstleden vrijdag tot de installatie van het Nationaal Waarborgfonds werd overgegaan.

Dit is geen dag te vroeg, want dit geschiedt ter uitvoering van de wet van 11 juli 1973. Dit Fonds is een instrument ten behoeve van het gesubsidieerd onderwijs, namelijk van het officieel gesubsidieerd onderwijs van gemeenten en provincies die een beroep kunnen doen op dit Fonds voor het gedeelte van de bouwkosten dat niet door het Fonds voor schoolgebouwen voor gemeenten en provincies gedekt is, namelijk 40 pct., en voor het vrij gesubsidieerd onderwijs dat voor het geheel van de bouwinspanningen een beroep kan doen op dit Fonds.

Ik merk op ten behoeve van onze collega's, die daarvoor verantwoordelijkheid dragen, en ook van de ministers hoewel ik weet dat zij daar actieve belangstelling voor hebben, dat, opdat het Nationaal Waarborgfonds uitwerking heeft, enerzijds, verder uitvoering moet worden gegeven aan de wet van 11 juli 1973 in die zin dat de rationalisatie en de programmatie van het hoger onderwijs van het korte type, van het onderwijs voor sociale promotie en van het buitengewoon onderwijs met bekwaame spoed moeten worden gerealiseerd. Anders is het Nationaal Waarborgfonds voor de betrokken onderwijssectoren van het gesubsidieerd onderwijs zonder inhoud.

Anderzijds moet worden gedacht aan het creëren van nieuwe betrekkingen omdat het volume dat hiervoor thans beschikbaar is zijn uitputting nadert. Daarom moet een gesprek op gang worden gebracht om te bepalen hoe groot het volume moet zijn en op welke wijze de middelen moeten worden toegewezen. De wetgever moet ter zake optreden.

Het tweede punt van mijn betoog heeft betrekking op de interpellatie die wij daarnet hebben gehoord. Vooraf stel ik duidelijk dat ik niet onverschillig ben voor de sociale aspecten voor de tijdelijke personeelsleden die thans hun opzeg hebben gekregen. Soortgelijk fenomeen heeft zich de afgelopen drie jaren ook op andere terreinen voorgedaan toen koninklijke besluiten of andere wettelijke maatregelen inzake onderwijs hebben geleid tot het afvloeien van personeel of tot het verminderen van de opdrachten van het personeel.

Overigens — en de heer Seeuws heeft hiernaar verwezen — was ik rapporteur van de beraadslagingen die tot de wet van 31 juli 1984 hebben geleid waarin wordt beschreven dat de rijksinstellingen eigen autonoom beheer hebben op financieel gebied. Toen is de zaak van de afvloeiing van tijdelijk meesters-, vak- en dienstpersoneel uitvoerig ter sprake gekomen.

Ik heb toen mogen rapporteren — ik neem aan dat de minister daarop zal terugkomen — dat, wat betreft de personeelsleden die op deze wijze de betrekking die zij thans tijdelijk vervullen zouden verliezen, en in zover er behoefte bestaat in de onderwijsinstellingen voor onderhoudspersoneel maar dan met een privé-arbeidscontract, en als de geschiktheden overeenstemmen met de vraag, in ruime mate aan deze mensen bij prioriteit zou

worden gedacht. Dit kan en moet ook het standpunt zijn vanwege de meerderheid.

Ik wil naar aanleiding van het gesprek over dit onderwerp de vraag oproepen wat nu eigenlijk de werkingskosten zijn van ons onderwijs. Tenslotte is het personeel één van de elementen van de werkingskosten.

Ik had vorig jaar, wanneer eens te meer in de Nationale Schoolpact-commissie door de ministers werd gevraagd — het was de vijfde keer — in afwijking van de Schoolpactwet, de toename van de werkingstoelagen aan het gesubsidieerd officieel en vrij onderwijs te beperken volgens een ander groeitempo dan in de wet is ingeschreven, namens de CVP mogen verklaren dat dit door onze partij werd aanvaard, op voorwaarde dat een wetenschappelijke studie zou worden gemaakt over de eigenlijke kostprijs en de kostprijscomponenten in het onderwijs in de verschillende sectoren en in de verschillende netten om een duidelijk inzicht te hebben in de behoeften.

In het onderwijs, zoals trouwens in vele *non profit*-organisaties, bestaat de mening, enerzijds, dat het voldoende is het salaris te verdubbelen om de kwaliteit te verdubbelen. Anderzijds, dit is de keerzijde van de medaille — we hebben dat hier herhaaldelijk gehoord door andere leden van de Senaat —, wordt gevreesd dat als er minder geld wordt besteed, er automatisch een kwaliteitsvermindering zou plaatshebben.

We zouden de regering er nogmaals moeten op wijzen dat het land een behoefte heeft aan een objectieve studie met betrekking tot de kostprijs van de werking van het onderwijs. Omtrent de kostprijs van het salaris van de leerkrachten bestaat een juist inzicht. Maar in verband met de kostprijs van de werking, de feitelijke kostprijs in de verschillende netten van ons onderwijs, lopen de meningen zoveel uiteen en bestaan zoveel verwarrende opvattingen.

De enen, die meer geneigd zouden zijn het rijksonderwijs te steunen, verdenken het gemeentelijk en het provinciaal onderwijs of het vrij onderwijs ervan te beschikken over middelen uit bronnen die niet bekend zijn. En misschien zijn er ook, aan de kant van het gesubsidieerd onderwijs, mensen die vinden dat de uitgaven in het rijksonderwijs in grove mate overdreven zijn. Zolang wij daarover geen wetenschappelijk inzicht hebben zal dit in de politieke arena een middel zijn om elkaar om de oren te slaan, terwijl het om een gezamenlijke inspanning zou moeten gaan om te voorzien in de kwaliteit van het onderwijs, daar waar de behoeften liggen, namelijk door de besteding van een aantal middelen die de vooraf bepaalde kwaliteit, in zover dat mogelijk is, garandeert.

OESO heeft de jongste jaren monografieën gepubliceerd per land over de financiering, onder meer van het basisonderwijs. Het zijn natuurlijk studies die naast elkaar staan en strikt moeten worden bekeken. Er zijn modellen in terug te vinden die kunnen worden gebruikt om na te gaan welke de kostprijs van de werking van het onderwijs behoort te zijn.

De jaarlijkse werkingstoelagen die aan het gesubsidieerd onderwijs de jongste jaren werden toegekend, hebben een zodanige achterstand opgelopen ten opzichte van het door de wet initiaal toegestane accres dat, indien we dit jaar opnieuw tot deze operatie zouden overgaan, moet worden gesproken van een achterstand van 8 miljard frank op jaarbasis.

Voor sommigen onder ons die behoren tot de inrichtende macht van grote onderwijsinstellingen, moet het duidelijk zijn dat wij op die weg inderdaad niet verder kunnen gaan. We zouden voor een toestand komen waarbij de minimale behoeften voor de werking niet meer kunnen worden gegarandeerd. Het is de hoogste tijd om een dergelijke *audit* op te dragen, misschien aan OESO omdat daar een buitennationale autoriteit heeft die op het stuk van vergelijkend onderzoek inzake financiering en onderwijs economie over grote deskundigheid beschikt.

Het kan ook gebeuren door een andere instelling, het is mij om het even, als het maar juist gekozen is en de instelling maar voldoende morele aandacht kan tot stand brengen bij de consumenten van het onderzoek. De jongste tijd heeft de regering op andere vlakken van de overheidsinspanningen dergelijke *audits* georganiseerd. Wat men er ook moge over denken, of men nu aan de kant van de meerderheid of van de oppositie staat, dergelijke documenten ter objectivering van de spanningen die teruggaan op ideologische referenties zijn voor iedereen en voor een ieders partikuliere en gerechtvaardigde doelstelling onontbeerlijk in een tijd, wie ook regeringsbevoegdheid moge hebben, waarin de beschikbare middelen niet automatisch in volume aanwezig zijn zoals wij dat vroeger in het onderwijs hebben gekend.

Mijnheer de Voorzitter, ik besluit met een oproep tot de partijen en tot de collega's in de Senaat ten voordele van het buitengewoon onderwijs. U weet dat iedereen onder ons zich aansprakelijk voelt wanneer het gaat over de zorg voor misdeelde kinderen en jongelui. Ons land mag er fier

op zijn dat er in het basisonderwijs en in het secundair onderwijs een grote zorg is besteed aan het buitengewoon onderwijs. Er ontbreekt evenwel een koninklijk besluit ter uitvoering van de wet van 11 juli 1973 voor de rationalisatie en de programmatie van het buitengewoon onderwijs.

Ik maak deel uit van de technische werkgroep binnen de Schoolpactcommissie die de opdracht had om samen met vertegenwoordigers van alle partijen, een dergelijk ontwerp van rationalisatie en programmatie te onderzoeken zoals het door de ministers werd voorbereid en, zo mogelijk, te verbeteren. Wij zijn veertien dagen geleden in goede overeenstemming tussen al de technici van alle partijen tot een consensus gekomen.

De beide ministers of hun kabinetten hebben dan tot taak gehad om de tekst te redigeren.

Ik doe een oproep opdat de eventuele blokkering of de moeilijke gang van zaken in de Schoolpactcommissie in verband met aangelegenheden zoals lesurenpakket en dergelijke, vanuit de bekommernis ten voordele van het buitengewoon onderwijs een ogenblik zou worden opzij gezet. Zodra de redactie van de tekst klaar is, moet dit punt onverwijld door de Nationale Schoolpactcommissie worden behandeld en goedgekeurd. Ik mag nu reeds bevestigen dat er van de zijde van de technici van de kabinetten en van alle partijen die bij de werkzaamheden betrokken waren omtrent de grond van de zaak geen meningsverschil bestaat.

Het zou mij bijzonder aangenaam zijn mochten de teksten nog worden goedgekeurd in 1984. Er wordt tegenwoordig veel gesproken over de nieuwe armen en er wordt ons verweten dat het beleid zo hard is en zo weinig oog heeft voor de misdeelden in dit land.

Het betreft hier een aangelegenheid waarvoor het goedvinden van de Nationale Schoolpactcommissie moet tot stand komen. Met de goedkeuring van die teksten zouden wij aan een misdeelde groep van onze bevolking op het einde van het jaar een mooi kerstgeschenk geven. Daardoor zou het buitengewoon onderwijs voor de toekomst voor een deel geconsolideerd zijn in zijn bestaan. Voor een stuk worden dan ook nieuwe kansen geschapen, voor zover het bijzonder onderwijs in de

verschillende netten nog niet de geledingen zou bevatten die beantwoorden aan de behoeften van de minder-validen. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

• De Voorzitter. — Dames en heren, wij onderbreken hier onze werkzaamheden en zullen ze te 14 uur stipt hervatten. Dan zullen wij allereerst het antwoord van de beide ministers aanhoren.

On passera ensuite à l'examen des amendements.

M. Bertouille, ministre de l'Education nationale. — On pourrait en avoir rapidement terminé.

M. le Président. — Non, car nous devons encore examiner un nombre considérable d'amendements et si on y ajoute votre réponse, cela nous prendra certainement une heure et nous mènerait trop loin.

Nous reprendrons cette discussion à 14 heures et à 15 heures, nous examinerons les articles dont traite le rapport de M. Claeys.

Daarna komt de heer Vangeel aan de beurt, waarna wij tot de stemmingen overgaan.

Wij zullen waarschijnlijk pas te 17 uur de bespreking van het ontwerp van herstelwet houdende sociale bepalingen kunnen aanvangen.

De heer Wyninckx. — Als de meerderheid in aantal is, mijnheer de Voorzitter, is er toch geen enkel probleem! (*Gelach.*)

M. le Président. — Nous poursuivrons cette discussion cet après-midi à 14 heures.

Wij zetten deze bespreking vanmiddag te 14 uur voort.

La séance est levée.

De vergadering is gesloten.

(*La séance est levée à 12 h 25 m.*)

(*De vergadering wordt gesloten te 12 u. 25 m.*)

442